SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. ... 223. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 20, 1987 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 20-го ЛИСТОПАДА 1987 Ч. 223. РІК XCIV.

Ма[illegible] з України об'єдналися

Вінніпег, Ман. — Як повідомляє тижневик „Новий Шлях", тут завдяки наполегливим старанням Комісії Прав Людини при СКВУ, роз'єднані мати Ольга Заблоцька з Вінніпегу і двоє дітей, Ірина 14 років, і 11-літній Петрусь з України, щасливо об'єдналися в Канаді.

Драма родини Заблоцьких почалася тоді, коли мати Ольга виїхала у відвідини до Канади, де вона залишилася на статусі „лендед іммігрант", з надією скоро спровадити решту родини. Після довгих клопотань та інтервенцій включно з інтервенціями канадського уряду, батько Петро з дітьми отримали дозвіл на виїзд до Канади.

Перед самим їхнім виїздом в червні, батько Петро несподівано втопився.

І знову почалися нові клопотання, щоб добитися дозволу на виїзд дітям без опіки старшої особи, які врешті успішно закінчилися 14-го листопада на летовищі у Вінніпегу Ольга Заблоцька в товаристві своїх українських приятелів в присутності представників преси зустрілася з дітьми.

У розв'язці цієї драми української родини в усіх цих складних клопотаннях у великій мірі причинилися Комісія Прав Людини при СКВУ, зокрема екзекутивний секретар цієї комісії, мгр Христина Ісаїв, яка не жаліла трудів, щоб довести цю справу до щасливого кінця.

ГОЛЛЯНДСЬКИЙ ПСИХОЛОГ КВЕСТІОНУЄ ПРАВИЛЬНІСТЬ ПРОЦЕСУ В ІЗРАЇЛІ

ТВЕРДИТЬ, ЩО СУДДІ МОЖУТЬ ТЕЖ ЧОГОСЬ НАВЧИТИСЯ

Єрусалим, Ізраїль (АНЧЕЙН, тел.) — Віллем Альберт Вагенар, 46-літній науковець-психолог з Голляндії, сам жидівського роду, відстояв цілий ряд образливих запитів прокуратора Міхаеля Шакеда під час перепитування тут на процесі Івана Дем'янюка у середу, 18-го листопада, і заквестіонував правильність процесу, подавши під час опитів оборони цілий ряд прикладів суб'єктивности.

„Я подав вам схеми, норми наукового порядку, які повинні допомогти вам вести справу", — сказав Вагенар під час перепитування Шакедом, в яке постійно втручалися судді, зокрема головний суддя Дов Левін.

„То ви прийшли вчити суддів тут? Хто ви такий? Ці судді мали до діла із тисячами справ упізнання і пам'яті, а ви хочете їх вчити?" — накидався Шакед на Вагенара, незважаючи на протести адв. Йорама Шефтеля, які Левін шорстко відкидав.

Не зумівши збити наукових доказів Вагенара, Шакед — як це було у випадку Ніколая Толстого — повів особисту атаку на свідка, покликаючись на його заяви і інтерв'ю в голляндській пресі. Вагенар сказав, що, справді, голляндська преса почала сильно критикувати його, коли довідалась, що він буде свідчити в користь оборони, тому він рішив в жовтні цього року сказати народові чому він згодився свідчити.

При цьому Вагенар також ствердив, що він хотів відповісти на закиди, що процес суб'єктивний, несправедливий.

„Я прийшов сюди свідчити, що вірю, що цей суд правильно поведе справу, ставитиметься серйозно, об'єктивно. За це мене називали Дон Кіхотом, бо казали, що мені нема сенсу свідчити, бо справа пересуджена. Тому я виступив перед журналістами і вказав на наукові тези, які допоможуть судові правильно повести справу".

Вагенар сказав, що тут існує дві версії, щодо Дем'янюка і суді повинні шукати нових доказів, щоб встановити одну версію. Він пізніше щераз повторив, що треба знайти нові і більш конкретні докази, бо ці що були предложені досі — сумнівні.

Вагенар сказав, що він побачив нове фото Дем'янюка як поліцаїта ІРО у вересні цього року. Копію йому показав Й. Шефтель. Він признався, що в інтерв'ю з одною газетою в Голляндії він помилково сказав, що це фото шофера, пояснюючи це тим, що він раніше знав, що Дем'янюк працював шофером після Другої світової війни і тому йому ці речі помішалися.

„Це ще один доказ, що людська пам'ять заводить часом, навіть з перспективи відносно короткого часу", — сказав Вагенар.

Відповідаючи на запит чому Дем'янюк забув під час свідчання в ЗСА згадати про Холм і про копання торфу, Вагенар сказав, що людині, яка в дитинстві перейшла страхіття голоду, відтак війну і поранення, копання торфу в полоні вже не таке страшне явище. А крім того, зазначив це також як його питали. В Ізраїлі поставили йому відповідний запит і він відповів правильно. Це згідне з тезою Вагенара, що людина пам'ятає, але не пам'ятає сказати, якщо нема відповідного сугерування. Крім того, як він вже раніше сказав, Дем'янюк не мусів знати, що він був у Холмі і що пізніше про це довідався. Це може являтися ненатуральним для Шакеда, але є натуральним для Дем'янюка.

На запит які враження залишив воєнний період на Дем'янюкові, Вагенар сказав, що не знає, бо ніхто ніколи не переводив психологічних студій на ньому.

Тут суддя Левін втрутився і сказав, що в такому випадку судді можуть рішати. Вагенар сказав, що так, як і в усіх інших випадках, але об'єктивно і перевіривши існуючі факти та стараючись знайти нові, сильніші аргументи.

Перепитування Вагенара мало продовжуватись і можливо закінчиться у четвер.

В судову залю знов почали привозити вояків і дітей. Вчора там були третьокласники.

МІЛІЦІЯ НЕ ДОПУСТИЛА ДО ВЕЛИКОЇ ДЕМОНСТРАЦІЇ В ЛАТВІЇ

Москва. — Західні кореспонденти і пресові агентства повідомили з Москви, що плянована латвійськими патріотами демонстрація в Різі під пам'ятником перемоги з нагоди Дня незалежности Латвії, фактично не могла відбутися, бо місцева влада наказала міліції, працівникам державної служби безпеки (латвійське КГБ) і так званим дружинникам окружити тісним колом Пляц перемоги і не допустити до більшого згуртування людей. Керівники міліції робили винняток тільки для поодиноких осіб, які хотіли скласти китиці квітів під пам'ятником, але і тоді агенти КГБ фотографували таких осіб і намагалися довідатись хто вони такі, з якої місцевості, де працюють тощо.

Латвійська група патріотів-націоналістів, згуртованих в організації Гельсінкі-86 й інші, гостро запротестували проти заборони місцевих властей відбути мирну демонстрацію біля пам'ятника перемоги і опублікували офіційну заяву, яку вони роздали не тільки кореспондентам, що у невеликому числі дістали дозвіл на відвідини латвійської столиці, але також в Москві і Ленінграді, де звичайно є велика кількість представників західніх засобів масової інформації, дипломатів, туристів та інших громадян західніх країн.

Місцеві комуністичні власті пояснили на питання кореспондентів, що вони мусіли пророблти ці протизаходи, щоб не допустити до кровопролиття між населенням і „групою фанатиків". Міліція навіть скерувала рух автомобілів і мотоциклістів на інші вулиці, далеко від Пляцу перемоги, а автобуси мусіли зупинятися у визначених міліцією місцях, недоїжджаючи до пам'ятника.

Міліція перевела також арешти серед відомих дисидентів, які, як каже один західній кореспондент, „занадто виявляли свої патріотичні почування" в День незалежности. Одні агентства подають число заарештованих більше, другі менше. Агентство Ройтерса каже, що принаймні 40 осіб були притримані міліцією і латвійськими агентами КГБ. Згідно з інформаціями свідків, приблизно 2,000 осіб демонструвало, не зважаючи на всякі заборони і перешкоди, протестуючи в такий спосіб проти теперішнього режиму і домагаючися свободи. День незалежности Латвії, який припадав на 18-го листопада, відзначали латвійці і їхні приятелі там за Залізною куртиною і тут на поселеннях у вільних країнах світу.

В іншому місці столиці Латвії була зорганізована компартією протестна демонстрація проти З'єднаних Стейтів Америки, які, мовляв, „вмішуються до внутрішніх справ суверенної совєтської республіки", прийнявши в Конгресі резолюцію з відзначенням Дня Незалежности Латвії. В цій урядовій демонстрації, як інформує совєтське пресове агентство ТАСС, взяло участь понад 10,000 осіб. В загальному совєтські передачі говорять про протест 10,000 латвійців, які протестували проти „спроби Вашінгтону внести заколот в Латвійській ССР". Ця демонстрація відбулася під пам'ятником Червоного солдата, який символізує боротьбу латвійців за встановлення першої соціялістичної Латвійської республіки. Одним словом, кажуть політичні спостерігачі, Москва спробувала покпити собі з Дня незалежности Латвії. Як відомо, період в історії Латвії між 1920 і 1940 роком совєтська історія називає періодом „буржуазного диктаторства".

Кооператори зустрілись в Чикаго

Під час нарад (сидять, зліва): Р. Бігун, О. Плешкевич, Р. Мицик; (стоять, зліва): Д. Григорчук, Б. Ватраль, Л. Футала, М. Болюх, Я. Пришляк і О. Пошивайник.

Чикаго (ЦУКА). — Українська Світова Кооперативна Рада, як ідеологічна надбудова кооперативного руху, до якої належать крайові кооперативні централі безпосередньо та всі 69 кооператив у вільному світі посередньо, відбули тут ширші наради 19-го жовтня ц.р., в яких взяли участь також представники з Австралії і Канади.

Рішено: скликати Кооперативний З'їзд у рамках Конгресу СКВУ осінню 1988 року; вислати представника УСКР до Бразилії для можливостей створення українського кооперативного сектора; посилити співпрацю між поодинокими кооперативними радами; спонсорувати полудінок на СКВУ з доповіддю на тему: Розбудова української економіки, зокрема українського кооперативного руху; допомогти у всіх акціях СКВУ для добра українського народу.

У СВІТІ

ПОЛЬСЬКА КОМПАРТІЯ і уряд продовжують „воювати" з опозиційними елементами, тобто з нововідновленими політичними партіями, підпільною „Солідарністю", дисидентськими групами різних напрямів і патріотичною молоддю. Агентство Ассошієйтед Пресс інформує, що уряд поставив поза законом опозиційну соціялістичну партію і заборонив її речникам виступати публічно. Представник уряду Єжи Урбан під час свого щотижневого виступу перед представниками засобів масової інформації заявив, що уряд не толеруватиме нелегальної діяльности відновленої партії. Окрему увагу компартія і уряд приділяє Римо-Католицькій Церкві. Сам Войцех Ярузельські, перший секретар компартії, президент держави і голова Ради оборони, зустрінувся з примасом Польщі кардиналом Юзефом Глемпом, щоб запевнити собі підтримку Церкви під час радикальних економічних й до певної міри політичних змін, які мають наступити в наступному році.

У ВІВТОРОК, 17-го листопада президент Італії Франческо Коссіга запропонував 44-річному політикові Християнсько-демократичної партії Джіованні Горія сформувати новий уряд і продовжувати сповняти функцію прем'єр-міністра. Сформований відносно недавно уряд Горії з представників п'ятьох політичних партій попав в кризу після того, як лідер Ліберальної партії заявив, що його група виходить з коаліції, протестуючи таким способом проти відмови інших коаліційних партій скоротити бюджет розходів уряду і тим самим спричинитись до поліпшення економіки. Крім християнських демократів і лібералів до уряду входять ще соціялісти, соціял-демократи і республіканці. Після розмови з президентом Горія заявив кореспондентам, що він спробує сформувати новий уряд, зглядно зробити певні пересунення, але без скорочення бюджету йому ледви чи вдасться поладнати конфлікт, — кажуть політичні спостерігачі.

КЕРІВНИК СОВЄТСЬКОГО ОВІРУ, еміграційної служби, Рудольф Кузнєцов заявив кореспондентові совєтського агентства ТАСС, що в цьому 1987 році Совєтський Союз покинули 26,000 совєтських громадян. В тому числі найбільше жидів, вірмен, німців, та інших. Багато серед них були членами розділених родин, яким уряд СССР обіцяв допомогти злучитись з родинами. Якщо вірити інформаціям Кузнєцова, кажуть спостерігачі, то треба прийняти його пояснення, що тепер виїжджає значно менше осіб з СССР і що тільки вісім відсотків осіб, які вносять прохання про виїзд не отримують дозволу.

ОФІЦІЙНЕ ПОЛЬСЬКЕ агентство ПАП опублікувало повідомлення про відбуття 25-го листопада пленарної наради Політбюра і Центрального Комітету Польської об'єднаної робітничої (комуністичної) партії (ПОРП). Пленум, як відомо відбудеться тільки п'ять днів перед запровадженням в цілій країні референдуму, під час якого польські виборці повинні висловитись про заплановані урядом далекойдучі економічні зміни і встановлення „польської моделі демократії", щось в роді совєтської „гласности", яка нібито існує, ніби не існує. Критики компартії і урядових економічних експериментів, які досі майже усі кінчалися катастрофою, звертають увагу, що цей пленум компартії повинен був відбутися кілька місяців тому і програма економічних змін повинна була бути дискутована основно. Тепер, як виглядає з повідомлення, референдум і зміни переводитимуться на зарядження Політбюра без жадного впливу спільноти.

ПОКЛИКУЮЧИСЬ НА СВОЇХ колег в Кабулі західні дипломати інформують з Ісламабаду в Пакістані, що в багатьох частинах Афганістану продовжуються затяжні бої, незважаючи на початкові місяці зими в тій країні. Головною ціллю антикомуністичних повстанців муджагедінів, — кажуть дипломати, — є перетяти постачання для більших совєтських з'єднань і для столиці Кабулю, у якій, як відомо, сконцентровані усі уряди місцевого комуністичного управління і де знаходиться головний штаб совєтської окупаційної армії. Дипломати кажуть, що, наприклад, 6-го листопада повстанці успішно атакували совєтські частини майже на передмісцях Кабулю, тобто 80 миль від столиці. Вони зістрілили чотири гелікоптери, спалили два танки і декілька тягарових автомобілів та захопили зі собою масу совєтської дрібної зброї й амуніції.

„Правда" критикує політику М. Ґорбачова

Вашінгтон. — Вашінгтонський кореспондент газети „Ню Йорк Пост" Ніллс Латем пише про здивування, з яким в американській столиці було зустрінуте повідомлення про статтю, що появилася в „Правді", яка містить напади на політику самого генерального секретаря ЦК КПСС. Зокрема, стаття осуджує намір здійснити політичні реформи в середині самої Комуністичної партії Совєтського Союзу. Як пише „Правда", орган ЦК КПСС, це може привести до „вседозволености, анархії і хаосу".

Критичні висловлювання прозвучали всього кілька днів після того, як скандально „полетів" Борис Єльцин, перший секретар Московського міського комітету партії. Адміністрація Роналда Регена вбачає в кампанії, що ведеться проти горбачовської політики, руку „людини ч. 2 в Кремлі" Єгорова Лігачова.

„Без сумніву, спроби реформ, що їх намагається провести Горбачов, наштовхнулися на різкий спротив прихильників попередньої партійної лінії", — сказав один з працівників Білого Дому. „Стаття в 'Правді' повинна стати попередженням Горбачову і іже з ним", — додав представник Державного департаменту.

На думку американських політичних спостерігачів, під впливом останніх подій Горбачов, можливо, буде змушений зайняти в майбутніх переговорах з президентом Роналдом Регеном більш тверде становище, зокрема, у справі про „зоряні війни". Цим він до деякої міри умиротворить своїх твердолобих противників у Кремлі, пожертвувавши перспективою глобального поліпшення відносин зі З'єднаними Стейтами. Багато осіб у Вашінгтоні вважає, що Горбачов, можливо, взагалі обмежиться лише підписанням угоди про ліквідацію нуклеарних ракет середнього засягу.

Вийшли спогади С. Мечника

Мюнхен, Західня Німеччина. — Тут із Видавництва „Шлях Перемоги" появилися дві книжки С. Мечника — „Роздумую, пригадую", видана 1985 року, а друга — п. з. „Люди, роки і події", що появилися 1986 року. Обгортку до першої з книжок виконав Любомир-Тарас Винник, а до — другої — Леся Терлецька.

У 282-сторінковій книжці спогадів „Роздумую, пригадую" автор насвітлює багато подій з українського політичного й громадського життя на еміграції, а також представляє положення в Україні і Совєтському Союзі та взагалі — політичне міжнародне положення у світі. А в 294-сторінковій книжці „Люди, роки і події" С. Мечник подає матеріял про мережу кагебівського апарату, про звільнення зі совєтського кацету Митрополита Львівського Йосифа Сліпого та про ряд українців, що трудяться для свого народу на еміграції.

За С. Мечником ще ряд видань: „Під трьома окупантами", „Нескорені", „У боротьбі проти московської агентури", „Від опричнини до КГБ — духовість московського імперіялізму", „У затяжній боротьбі", „Початок невідомого".

Обидві згадані книжки — в ціні 30 німецьких марок — кожна набути, звернувшись на адресу: „Schlach Peremohy", 8München 80, Zeppelin St. 67, West Germany.

ОСІННЄ МАТІНЕ

Ірвінгтон, Н. Дж. — Тут в приміщенні Українського Народного Дому, при 140 Проспект авеню, в неділю, 22-го листопада ц.р., о год. 3-ій по полудні 28-ий Відділ СУА влаштовує Осіннє Матіне. Участь беруть: Віргіна Ткач-Курбаса „Вертеп", Роман Савицький — проєкт Василя Барвінського, Надія Світлична — деклямації. Програму вестиме Таїса Богданська.

В АМЕРИЦІ

ЦИТУЮЧИ ПОГРОЗУ, яку одержали від Ку-Клакс-Клану працівники кампанії демократичного кандидата на президентську номінацію Джесі Джексона звернулися чи радше відновили своє прохання про вчасну охорону тайної служби безпеки. Відповідь була, що не немає жадних рішень в справі скорішої охорони кандадатів, але Федеральне Бюро Інвестигацій перевіряє цю останню загрозу.

НОВІ БУРІ з сильними дощами і могутніми вітрами навістили побережжя Мехіканської затоки від східного Тексасу до Міссісіпі в понеділок, 16-го листопада ц.р., не даючи змоги людям ще опритомніти від торнад, що були попередниками. Деякі стейти проголосили критичне становище, а матеріяльні пошкодження тільки в одній місцевості Палестай в Тексасі виносить понад 12 мільйонів дол.

АГЕНЦІЯ ОХОРОНИ довкілля знову подала пропозицію до Конгресу, щоб відложити економічні санкції проти тих метрополітальних околиць, які не є спроможні до реченця 31-го грудня ц.р. вичистити повітря в своїх околицях та знизити рівень чадного газу. Це вже третє з черги відложення від 1977 року. Все це непорозуміння — це наслідок сильних протестів деяких північно-східних стейтів, що лежать в прямій лінії подувів вітрів з головних центрів занечищеного повітря середньо-західних стейтів.

АМЕРИКАНСЬКА ТЕЛЕФОНІЧНА і Телеграфічна фірма (АТ & Т) знову запропонувала знижку у своїх цінах на телефонічні розмови далекого віддалення. Цим разом знижка буде на 3.6 відсотка, а все це для того, щоб конкурувати із своїми двома великими суперниками МСІ та ЮС Спрінт.

ДЕНЬ ПІСЛЯ того, як урядники міста Ню Йорку та урядники стейту Ню Джерзі дійшли до порозуміння як запобігти тому, щоб сміття з міських збірних станцій не запливало до берегів Нюджерзьких пляжів, то Губернатор Ню Джерзі Томас Кін подав плян для відчищення морських берегів. Цей плян має 14 точок, одною з них є закінчити з невідповідальними збуваннями сміття, а також з підкиданням сміття сусідам. Кошторис його пляну виноситиме біля 200 мільйонів дол.

СССР обіцяє вивести війська з Афганістану

Мюнхен, Західня Німеччина. — Якщо покладатися на обізнаність начальника управління інформації міністерства закордонних справ СССР Геннадія Герасімова і вірити йому на слово, то в найближчі сім-дванадцять місяців совєтська окупаційна армія буде виведена з Афганістану.

Виступаючи у понеділок, 16-го листопада, у мюнхенському клюбі преси, Г. Герасімов заявив: „Політичне рішення про виведення (окупаційних) військ уже прийнято". При цьому, правда, Герасімов сказав про умови виведення військ. Це буде зроблено в тому випадку, якщо інші країни „припинять вмішування" у внутрішні справи Афганістану.

Під „вмішуванням" Герасімов розуміє надання допомоги борцям за свободу країни проти совєтських окупантів і маріонеткового кабульського уряду.

Мюнхенська газета „Зюддойче Цайтунг" надрукувала у понеділок репортаж з Кабулю. Покликаючись на неназвані совєтські джерела в афганській столиці, газета пише про нагану, яку генеральний секретар Михаїл Горбачов зробив своєму афганському колезі — генсекові Наджибуллі за чвари і гризню в партійному і урядовому апараті.

М. Горбачов нібито сказав Наджибуллі, щоб той був готовий до того, що совєтські війська покинуть країну. Ця ж газета написала, що Горбачов оголосить про виведення совєтської армії ще в цьому році.

В неділю, 15-го листопада, „Ню Йорк Таймс" надрукувала повідомлення з Риму свого італійського кореспондента Роберто Суро, який взяв інтерв'ю у Мохаммеда Загір Шаха, афганського короля, який уже 14 років живе у вигнанні. Р. Суро пише, що монарх поступово стає ключовою фігурою у переговорах про мир в Афганістані. Під час інтерв'ю король сказав, що мир в його країні може стати можливим лише в результаті прямих переговорів між Совєтським Союзом і лідерами Опору.

Мохаммед Загір вступив на престіл в 1933 роті у віці 19 років. При ньому країна стала конституційною монархією. В липні 1973 року, коли Мохаммед Загір був в Італії, до нього дійшла вістка, що він скинутий двоюрідним братом Мохаммедом Даудом. В квітні 1978 року Дауд, який проголосив себе президентом, був убитий комуністами, яких підтримував Совєтський Союз.

ДОПОВІДЬ ПРО Г. КОНИСЬКОГО

Ню Йорк. — Тут в неділю, 22-го листопада ц.р., о год. 2-ій по полудні у власному приміщенні при 206 Захід 100 вулиця Вільна Академія Наук у ЗСА влаштовує доповідь професора Мюнхенського університету Юрія Бойка-Блохина на тему „Роман Г. Кониського 'Жук і його родичі'".

ЗБОРИ АОЛПУ

Ірвінгтон, Н. Дж. — Тут в приміщеннях Українського Народного Дому при 140 Проспект авеню в суботу, 21-го листопада ц.р., о год. 11-ій ранку відбудуться Загальні збори організації Американці в Обороні Людських Прав в Україні (АОЛПУ). У програмі звіти з діяльности, фінансів та вибір нової управи, а також і доповідь адвоката Андрія Филиповича на тему „Мирослав Медвідь — друга річниця".

Українка вибивається в школі моди

Ню Йорк. — Відома школа „Берклі", яка має різнородні програми пов'язані з моделюванням і жіночою модою, повідомила про студійну прогульку своїх випускників і студентів до Европи. Прогульковці побували з Парижі та Лондоні, де відвідували різні цікаві місця.

У цій групі була також одна із випускниць академії св. Юра в Ню Йорку, Галина Дика, що в недалекому майбутньому плянує стати покупцем одягу. Галина є дочкою Анастазії і Стефана Диких.

В Парижі бачили вони показ моди в закладі Гівенчі, оглядали колекції Унгаро, Діора, Ів. Ст. Лоранта і тепер дуже модного проєктанта Христіяна Ля-Круа, були також гістьми в помешканні померлого Коко Шанел. В Лондоні відвідали фабрику Дейвида Еванса, де виробляють ручно шовкові відбитки та інші торговельні центри.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00.
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Загадка реформ у Польщі

Варшавський кореспондент одного з найкращих американських щоденників „Крищен Саєнс Монітор" розпочинає свій допис у числі з 17-го листопада ц. р. такими словами: „Міля пішла до великої крамниці купити цукор. Але його не вистачило для усіх. Продавщиця сказала: „Прийдіть завтра і спробуйте" і ближче пояснила: люди викуповують, бо роблять запаси..." На іншому місці читаємо: „Все це один великий жарт, — сказала Анна, молода мама, якій часто дуже трудно знайти молоко для свого однорічного сина..."

Немає цукру, немає молока, немає у крамницях найпримітивніших предметів першої потреби. Справжній диктатор, формально генеральний секретар компартії Польщі, генерал Войцєх Ярузельський порадившись із своїми прибічниками, заявив журналістам: „Плянуємо перевести другу революцію. Прийдуть зміни, — зміни глибокі і основні — бо нема іншого способу, щоби система правильно діяла..." Але така заява Ярузельського, який — як пише той вірогідний кореспондент з Варшави — дістав „зелене світло" від Ґорбачова, стрінулася у масі польського населення з великим недовір'ям. Ярузельський заповів зміни політичні і господарські. Політичною зміною має бути переведення плебісциту в Польщі, при чому голосуючі мають заявитися „так", „ні" або „не знаю". Плебісцит буде розписаний саме на те, щоби уряд Ярузельського мав „від народу" згоду на реформи. Покищо ці реформи зводяться до заповідження великої звишки цін на харчі: це породило вже своєрідну паніку, яка продиктувала полякам робити запаси цукру, муки, кащі, — бо запасів молока і масла робити не можна! Ярузельський і його господарські дорадники вважають, що, дозволивши на свобідну торгівлю — селяни будуть довозити до міста всі продукти, особливо, коли за ті продукти дістануть пристойну ціну. Але покищо вільної торгівлі нема і покищо поляки тямлять грубо пофальшований плебісцит з 1947 року. Тоді голосуючі мали заявитися, якого режиму прагнуть — „плебісцит" виказав, що велика „більшість" хоче комунізму, хоча у відродженій Польщі між двома світовими війнами комуністів було стільки, що „кіт наплакав". У перших — ще справді чистих — виборах до варшавського сойму в 1922 році ввійшли два комуністи — один із Варшави і один з дрогобицької округи, (Леґальні українські політичні партії в Галичині, ці вибори у 1922 році збойкотували).

Економічна ситуація у Польщі препогана не тільки тому, що жінка не може знайти в крамниці цукру ані молока для малої дитини, але й тому, що Польща має тепер 36 більйонів дол. боргу супроти закордону і не всилі більше імпортувати хліборобські машини, трактори, машини для будови доріг і домів та для всіх існуючих у Польщі фабрик, які не мають запасових частин. Комуністична система, про яку говорить Ярузельський, не може діяти при зберіганні вірности марксизмові. Вона не може діяти, коли політичну свободу обмежити до комедії плебісциту із збереженням однопартійної системи правління.

Є ще в Польщі один чинник, з яким не рахується Ярузельський і його московські зверхники: глибоко вкорінений сантимент до розв'язаної Ярузельським і забороненої централі робітничих спілок „Солідарність". Ярузельський, який проголосив був вийнятковий стан, розв'язав „Солідарність" і виарештував її лідерів включно з Лєхом Валенсою у 1981 році та зорганізував робітничі спілки під державно-комуністичною контролею. Близько три роки тому Ярузельський відкликав вийнятковий стан і звільнив більшість арештованих. Але він напевно не дозволить на відбудову „Солідарности". Тим часом робітництво в Польщі хоч як суспільна верства на другому місці після селянства — грає величезну ролю — економічну і політичну. Робітники переводили, почавши від 1955 року, кількакратно масові і криваві заворушення. Якщо заповіджені тепер Ярузельським реформи знехтують вимоги робітництва і якщо ціни на харчі й інші предмети першої потреби підуть вгору, то можна буде сподіватися не економічної санації, а нових заворушень і нового хаосу. Це тим паче може статися, бо в самому Совєтському Союзі „гласність" і „перестройка" обмежилися до злагіднення цензури для преси, літератури і мистецтва. Але харчів і одягів в крамницях все одно нема. Нема і не буде, як довго влада буде вірна Карлові Максові, якого західні комуністи вже критикують, але в СССР і в Польщі — Маркс є табу.

М. Платковський

ҐОРБАЧОВ У АМЕРИЦІ

Цим разом можливо, жодної зміни не буде: 7-го грудня президент Реґен буде гостювати у себе совєтського генсека. Немає значення, чи найбільш твердий у своїх застереженнях щодо зближення із СССР співробітник американського Президента Вайнберґер іде у відставку через хворобу своєї дружини, чи тому, що не хоче прикласти своєї руки до якогось там договору між ЗСА і СССР.

Відома думка, що Реґен хотів конче підписати договір з Москвою, щоб „увійти до історії". Це не дуже правдоподібне, бож Реґен і так напевно ввійшов би до історії, як найбільш популярний і найбільш успішний у своїх починаннях американський Президент протягом кількох останніх десятків років. І якби він і далі ставив твердіші умови заключення договору з Москвою, то така його постава певно спричинилася б швидше до входу до історії, ніж якісь поступки Ґорбачову, щоб таки уможливити заключення договору. Причини, заради яких Реґен таки хоче конче домовитися з совєтами певно зовсім інші, ніж бажання „увійти в історію".

Західній світ хоче уникнути війну. В Америці цього прагнуть не тільки ліберальні, але й консервативні кола. Реґен знайшовся б у дуже несприятливій для себе ситуації, якби утвердилася думка, що його занадто великі вимоги перешкоджають заключенню договору з СССР. Ще більше, може ніж в Америці, бажають дійти до порозуміння з Москвою европейські союзники Америки, тобто держави, які входять до НАТО. Це річ зрозуміла, бо війна принесла б правдоподібно найбільші спустошення в Европі — навіть якби не дійшло до ужиття нуклеарної зброї. На Заході цікавляться під цю пору одним питанням: чи реформи Ґорбачова внутрі СССР і його примирливий тон по відношенню до держав Заходу є щирими, чи лише маневром, і чи Ґорбачову вдасться затриматися при владі і повести за собою Комуністичну партію й інші миродайні чинники, від яких залежить внутрішня і зовнішня політика Москви.

Можна твердити, що в СССР також не бажають викликати загальної війни та ще й з ризиком ужиття нуклеарної зброї. І хоч російський комунізм не відмовився від опанування світом і далі вважає, що „капіталістичний" світ колись таки згине, але для цього не треба аж ризикувати війною, бо це, мовляв, здійсниться без загальної війни. До цього часу Москва не ризикувала викликанням більших світових війн, бож і Гітлер напав на СССР, а не навпаки. Афганістан чи інші втручання Москви поза межами СССР до загальної війни не допровадили. Можна припускати, що такою ж буде тактика Москви і в майбутньому, при чому не грає великої ролі дальша доля самого Горбачова. Якщо йому не пощастить здобути швидко успіхів у своїх реформах, то він, певно піде слідами Хрущова, але його наступник правдоподібно не змінить кардинальної нинішньої політики Кремля, особливо на зовнішньому відтинку.

Не грає великої ролі і справа нібито ліберального ставлення Кремля до політв'язнів. Справді, звільняють тепер і випускають на Захід трохи більше число дисидентів. Вони тут оповідають про страхіття у совєтських в'язницях, на засланнях тощо, також твердять, що політика Кремля властиво не змінилася, але Москві це не дуже шкодить. Давніші дисиденти (українські, а також російські чи жидівські) уже розповіли все, що діється під комуністичним режимом у СССР. Нічого нового дисиденти, які тепер прибувають до країн західнього світу, вже оповісти не можуть. А проте Захід таки хоче і далі „порозумітися" з Москвою. Цього змінити, либонь, не вдасться.

У такій ситуації політика українців і представників інших поневолених неросійських народів дуже тяжка. Чи ми маємо виступати проти намагань Америки і держав НАТО порозумітися з Кремлем? Поперше, нас не послухають, як і не слухали раніше. Подруге — чого ж тоді домагатися від Заходу? Війни з СССР? Але ж це неможливо і недоцільно з дуже багатьох мотивів, хоч би навіть з уваги на те, що війна принесла б може найбільші спустошення для наших країн. Ми можемо демонструвати (також під час перебування Горбачова в Америці), ми можемо остерігати західній світ перед справжніми намірами Кремля, бо новий Афганістан чи щось подібного може прийти зовсім навіть несподівано для Заходу. Але виступати проти нинішньої політики Заходу і проти його намагань домовитися з Москвою — це дуже тяжке і невдячне завдання. Наші надії можемо і мусимо покладати на поставу наших народів у межах СССР. Якщо „гласність", „перестройка" тощо розхитають основами російсько-совєтської імперії і наші народи здобудуть для себе потрібну силу для ставлення своїх домагань (включно з виступом з СССР і відновленням справжньої суверенности) — тоді наше завтра стане нарешті не безнадійне, як воно може тепер комусь здаватися.

Іван Кедрин

МИСТЕЦЬ-ГРОМАДЯНИН ПРО МИСТЕЦТВО І ГРОМАДУ

Петро Андрусів: „Мистецтво — наймічніша зброя". В-во НТШ А з матеріяльною допомогою від вдови Наталі Андрусів. Загальна редакція, вибір та упорядкування Григора Лужницького. Ню Йорк, 1987. Стор. 456.

Заголовок до цієї книжки взятий з останньої статті передчасно померлого мистця Петра Андрусева у першій частині книги „Шляхами мистецтва". Із дев'яти статтей, з яких складається ця перша частина твору — стаття „Мистецтво — найсильніша зброя" — найкраща. Це просто шедевр журналістики 15-сторінкову статтю з численними підтитулами читається з насолодою. Маємо там телеграфічним стилем нарис історії України, маємо там нарис історії української культури, маємо апотеозування образотворчого мистецтва і першорядні, глибоко-аналітичні завваги про сучасну ситуацію в Україні та образ української діяспори.

Таку статтю міг написати Петро Андрусів тому, що він був не тільки мистцем-малярем, але й громадським діячем. Ось у тому творі, що складається із зібраних після його смерти рукописів — деякі тут передруковані, деякі друковані вперше, маємо статтю про Об'єднання „Самопоміч" у Ню Йорку, яка сьогодні славиться своєю кредитовою кооперативою, маємо там теж статтю і про СКВУ. І можна зважитись на твердження, що Андрусів тим важливий в історії українського мистецтва та взагалі української культури, що вмів гармонізувати свої загальногромадські зацікавлення із суто мистецькою творчістю.

Про цю творчість, як маляра, маємо у цьому творі Вступ найкращого сучасного нашого мистецтвознавця Святослава Гординського. Він особливо підкреслює гін Андрусева до історичної тематики, при чому, малюючи образ тематикою з історії України, він вивчав солідно і детально дану добу, ношу, звичаї. У кредитівці „Самопоміч" у Ню Йорку пишається його картина великого формату „Хрещення України". Цікаво, що цю саму тему взяв мистець, вже теж не молодий, але таки з молодшої за Андрусева ґенерації, Юрій Козак, цілостінна картина якого прикрашує ґалерію-музей Фундації п-ва Шафранюків у Торонто. В обох тих образах — десятки осіб, клясична композиція, яка вимагала безлічі шкіців. Але Петро Андрусів, вихованець Академії мистецтва у Варшаві, був реалістом, а Юрій Козак вже усучаснює візантинізм. Один і другий — мистці високої кляси. Петро Андрусів і Юрій Козак схожі ще тим, що кожний із них, кохаючись в історичній тематиці — розв'язував теж по-своєму проблеми релігійної тематики.

455 сторінок друку твору Петра Андрусева — це твір, що його — при всьому легкому і прозорому стилі автора — не так легко проковтнути. Бо Петро Андрусів був проблематиком — він скрізь бачив проблеми, не тільки в мистецтві, але й у долі України та української діяспори. Як високоосвічений мистець він визнавав правду, що не тема рішає про вартість твору, а виконання, те саме стосується літератури. Редактор-упорядник книги, проф. Григор Лужницький, завдав собі величезного труду для, так би мовити, розсортування великого матеріялу і розбиття його аж IX частин під окремими заголовками, плюс лист Г. Лужницького до вдови по Андрусеві із гарним спомином про знайомство з покійним мистцем, — плюс англомовна стаття „Людина і її праця" проф. Леоніда Рудницького, заступника голови НТШ А, — та ще й дев'ятисторінковий покажчик імен.

А проте — не во гнів сердечному приятелеві Григорові Лужницькому — годі промовчати те, що вразило автора цих рядків: чи редактор-упорядник не зробив би більшої прислуги книзі і покійному авторові, якби перевів був більшу селекцію матеріялу? Короткий спогад Петра Мегика про Андрусева — обов'язково повинен тут знайтися: Петро ж Мегик разом із Андрусевим скінчив Варшавську Академію мистецтва, обидва були професорами-вчителями у заснованій ними мистецькій школі у Філядельфії, обидва створили чудовий журнал „Нотатки мистецтва" й були сердечними приятелями. Але без образи для будь-кого з авторів (воно не стосується всіх інших авторів, що їх там поміщено). Дискусійно є, наприклад, передрукована із давнього річника „Свободи" полеміка між Петром Андрусевим та двома мисткинями з нагоди одного мистецького панелю у Філядельфії. Або: лист Петра Андрусева до Редакції „Америки", хоча є там мова і про іконографію і про різних мистців, але це ж буденна справа кожного діяча культури — писати листи не тільки про погоду.

Книга прикрашена численними малюнками. На превеликий жаль вибрано папір, на якому чорний малюнок „не виходить". І тому й прегарний автопортрет Петра Андрусева і знімка образу „Хрещення України" — замазані, невиразні, технічно погані. Ілюстраційну сторінку книги рятує мистецьке оформлення обгортки Богдана Титли, золотими літерами на зеленому полотні.

Проте, можна погратулювати Науковому Т-ву ім. Шевченка в Америці і Наталі Андрусів і треба з признанням підкреслити найкращу волю і велику працю проф. Григора Лужницького — що всі вони причинились до появи цієї небуденної і вартісної книги.

Ол. Зозуля

„Давайте думати"

На естраді виступали другорядні артисти. Серед них був студент консерваторії М. Р-ко, початкуючий бандурист. Коли його покликали на сцену, він трохи розгубився. Після павзи мовив:

— Послухайте пісню, яку любив Ленін.

По пыльной дороге телєга несьотся,
А в нєй по бокам два жандарма сідят,
Сбєйте окови, дайтє мнє волю,
Я научу вас свободу любіть...

Бандурист співав, а слухачі ридали аж захлинались. Бандурист зник за лаштунками. Зник назавжди. Його не врятував ні Ленін, ні російська мова, Це був рік єжовщини, коли люди говорили подумки. З того часу минуло 50 років. І ось, передо мною добірка віршів, надрукованих у „Вітчизні", під загальною назвою „Не треба мідяків неправди". Це вірші Наталки Поклад, яка підняла голову вище всіх маститих поетів.

Кожний її вірш нагадує непокірного Василя Симоненка. Користаючись правом говорити болями душі, вона картає мовчунів, кажучи: „Тобі не треба ефемер сліпих, ти чесно скажи за усіх німих..."

Бо все, що загублено — кара,
І виростає зло із півдобра.
Ми знаємо правду, ми зломали ґрати
Та чи зумієш правду розказати?...

Хоч з-захмар блиснув язичок проміння, але авторка не дуже вірить в демократизацію й „гласність", і застерігає:

Тільки б наші лиця масками не стали
З поглядом холодним, з усміхом стальним;
Тільки б наші діти пісню впізнавали
Чистої, святої, вічної струни...

Осуджуючи пустопорожню пропаганду в усіх проявах життя, вона категорично заявляє:

Не переконуйте мене,
Що чорне біле... Я впізнаю
Дорогу, над якою Каїн
Проніс ім'я своє страшне...
Не переконуйте мене,
Що правда світить, та не гріє, —
Де правда є, там є надія,
Чоло у неї осяйне.

Кінчає поетеса свою думку урівноваженим розмислом: „І не кричіть, що всох Дніпро, Що наші храми геть прогнили. Не стане храмів — є могили, А за могилами — НАРОД, В якого у крові — Дніпро".

Коли читаєш ці рядки, то перед очима стоїть зруйнована Україна, нескорена, бо за могилами народ, вік якого досі не встановлено. Критикуючи своїх колег: пристосованців, вислужників й графоманів, авторка, навіть, повчає, що треба:

Писати для правди, а не задля друку.
Писати, бо все тебе в світі обходить:
Вмираюча мова, отруєні води,
Реактори атомні в горлі надії,
У хаті народу — байдужості змії...

Читач без коментарів розуміє звідки виповзли ці змії, і чого хочуть. Авторка народилась і виросла в селі. Для неї село — це джерело нації. Тому так щиро з жалем згадує сільський побут, де: „Нам гріє тіло вишита сорочка", що „Ми ще застали щедрика і Купайла, А діти ж наші, а онуки — як?! Боже:

Оглушені ракетами і джазами,
Ой не почують ні пісень, ні сліз...
Давайте думати,
Давайте якось разом
Себе і їх вертати до землі...

У вірші „Батькова дума" мовиться про заповіт синові, щоб пам'ятав зло і його корені: „Сильні ми правдою, сину. Сильні ми чесним трудом. Губить же нас лише єдине, єдине — байдужість." Закінчується ця дума дороговказом. „Згадуй щоденно Батьківську думу нелегку, як знамено, бережи, батькову думу, що виросла в крові та поту". Так пристрасно і переконливо звучать зразки високої поезії, що різко відрізняється від „віршів" придворних віршоробів.

Про поезію Наталки Поклад, Тамара Коломієць пише: „Коли серед моря формалістичних шукань та метафоризування з будь-якого приводу — чим прикривається немічність змісту, — натрапляєш на острівок живого і природного поетичного слова, то по-справжньому радієш. Бо трапляється це нині не часто. Тож зустріч з поезією Наталки Поклад — для мене справжня радість."

Рецензентка підкреслює, що поетеса освоює можливості клясичного вірша, бо: „Коли дотикаєшся до подібної поезії, починаєш розуміти, що для того, щоб висловити правду, переболілу й чесну, треба саме такої відкритості і простоти".

До наведеного вище можна, хібащо, порадити нашим поетам-модерністам уважно прочитати поезії згаданої поетки.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

А. М.

ЗАПОВІДІ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ

У недільне пополудне, коли надворі йде осінній дощ і вітер стукає до вікон хати, так хочеться поринути в минуле.

І ось так, припадком, переглядаючи „еміграційні закамарки" старої скрині, попало мені в руки невеличке, двосторінкове видання Об'єднання Українських Жінок на Еміграції із 1947 року, „Заповіді Української Жінки на Чужині".

І стало радісно. Сорок років тому українські жінки визначили для себе напрямні — серед таборових недостатків, у чужому середовищі, і вже сорок років взоруються на цих двадцятьох заповідях, щоби не схибити з дороги жінки-Українки. Союз Українок може гордитися, що його членки виконують ці заповіді у повній досконалості. Ось постараємося переглянути їх і порівняти із деякими резолюціями XXI Конвенції Союзу Українок Америки, яка відбулася 23-го, 24-го і 25-го травня 1987 року в Клівленді, Огайо.

Наводимо перші чотири заповіді:

1. Всі твої молитви, всі сили, всі вчинки і всі жертви для добра твоєї Батьківщини.

2. Твоя Батьківщина — це Соборна, Самостійна Незалежна Українська Держава. В ній український нарід знайде право на життя.

3. Шануй віру своїх батьків та виховуй дітей в ній. Будуй і підтримуй українську Церкву на чужині.

4. Будь горда, що ти українка і неси високо гідність твого народу.

А ось перші чотири з головних резолюцій XXI Конвенції:

Учасниці XXI Конвенції СУА, яка відбувається напередодні великих святкувань 1000-ліття введення Християнства в Україні, візьмуть активну участь у відміченні тих святкувань.

Конвенція закликає Відділи і членок дати фінансову допомогу сестрі д-р Софії Сеник з Риму на видання її праці англійською мовою „Історія Української Церкви", а теж підтримати матеріяльно Український Музей у підготові та вшануванні ікон і модерного релігійного мистецтва і у виданні з тієї нагоди каталогів.

Членки СУА, глибоко перейняті та затривожені трагічними наслідками нуклеарної катастрофи в Чорнобилі, старатимуться впливати на уряди світу, щоб вони уможливили допомогу потерпілим.

Тому що ми є свідками ворожого і плянованого перекручування історичних фактів, що неґативно представляють українців, а особливо їхні змагання за волю і справедливість, учасниці XXI Конвенції зобов'язуються рішуче і кожночасно протидіяти з ім'я правди.

П'ята, шоста і сьома заповіді співмірні з референтурами культурно-освітньою, виховною та мистецтва і музею.

5. Плекай в родині українську мову і влий в душу твоїм дітям любов до неї.

6. Твоя хата — українська хата. Нехай вона буде твердинею українства на чужині. В ній пізнає твоя дитина рідний край і навчиться любити його.

7. Українська пісня, українська казка, українська вишивка та українські звичаї поможуть тобі зберегти душу твоїх дітей.

Чи ж не виконують цього матері-союзянки? Культурно-освітня референтура закликає влаштовувати курси української мови на різних ступенях і за найновішими методами навчання, - вести послідовну кампанію за вживання української мови в організованому і особистому оточені — поширювати серед членок культ української книжки... Виховна референтура доручає присвятити більшу увагу в організуванні україномовних світличок, які є допоміжним чинником у вихованні дітей в українському дусі...

Матері союзянки дбають, щоби розговірною мовою у їхній хаті була українська мова. Ці матері є виховницями у світличках, учительками шкіл українознавства, працівницями в українських бібліотеках, чи виховницями в українських організаціях молоді — Пласту, СУМА чи Одуму — там де належать їхні діти. А скільки мистецьких виставок, літературних вечорів чи інших громадських імпрез підготовили союзянки?

„Український Музей у Ню Йорку, заснований СУА, з великим успіхом започаткував другу декаду існування та виконування його важливої ролі в збереженні культурної спадщини українського народу"... Музей СУА знаний, про нього пишуть у посібниках Ню Йорку.

А Суспільна Опіка СУА? Мабуть, немає іншої організації, яка могла б дорівняти допомоговій акції СУА. Союзянки підтримують „Фонд медичної допомоги дітям і молоді", допомогу „Бабусям", що її спонзорують Відділи, матеріяльну допомогу потребуючим в Европі і Бразилії та стараються фінансово підтримувати приватну ініціятиву українських озвучених книг, яка не має повної федеральної допомоги.

Тут знову повернемося до заповідей Українки на чужині.

8. Пам'ятай, що тільки організована українська громада може стати в твоїй обороні в тяжку годину життя, тому скрізь шукай і приєднуйся до неї.

9. Пам'ятай, що ти потрібна громаді, щоб спинити незгоду, притушувати сварки і плекати єдність серед українців.

10. Вір у добрі прикмети української людини. Спішися відзначити все добре, а застановися і перевір, поки скажеш щось злого.

„Наше Життя"— журнал, який видає СУА уже понад сорок літ, інформує і поширює серед української громади ці „заповіді", для яких варто потрудитися українській жінці.

Союзянки працюють в українській громаді і для неї. Продовж сорок років жінки були каталізаторами дискусій і більш розсудливими у спірних справах. Тому досьогодні Союз Українок Америки втримався як самостійна і незалежна жіноча організація, яка стоїть осторонь чинників поділу і розєднання в українській громаді. Новобрана голова СУА, Марія Савчак, у своєму конвенційному слові сказала

„Хоч головні й основні цілі нашої організації, про яку говорить наш статут, незмінні, то від початку існування

(Закінчення на ст. 7-ій)

СТОРІНКА КАРПАТСЬКОГО СОЮЗУ

Р. IУ. ЛИСТОПАД 1987 Ч. 7

О. Атанасій Пекар

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА ПІД ЧАС КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

(Промова на святкових сходинах Карпатського Союзу в Ню Йорку 13 березня 1987)

Святкова громадо, шановні гості й дорогі земляки!

На запрошення Головної Управи Карпатського Союзу мені припала честь, щоб своєю доповіддю причинитися до відзначення 48-річчя проголошення самостійної Карпатської України. Тому що політичні й національні події, які довели до акту проголошення нашої самостійности, вже не один раз і з різних боків були насвітлювані, тож сьогодні ввечорі я постараюся представити вам ті зміни, які настали в церковній адміністрації на Закарпатті після т.зв. Віденського арбітражу 2-го листопада 1938 року.

Греко-католицька Церква на Закарпаття творила Мучаківську епархію, осідок якої 1780 року перенесено до Ужгороду. Крім адміністративної території т.зв. Підкарпатської Руси, до Мукачівської епархії належало ще біля 60 парафій долішнього Земплинського комітату, що від 1919 року адміністративно був прилучений до Словаччини.

Як знаємо, під тиском політичної кризи, яка витворилася під кінець 1938 року Чехо-Словаччину перетворено у т.зв. Федеративну Державу чехів, словаків і підкарпатських русинів. Тоді автономну владу підкарпатських русинів очолив мадярон, посол Андрій Бродій, який зразу нав'язав таємні стосунки з мадярами. По двох тижнях зрадницької праці Бродія федеративна влада в Празі ув'язнила його і 26-го жовтня 1938 року на його місце призначила заслуженого шамбеляна Августина Волошина. І саме того дня, під час подячного Молебня в катедральному соборі св. Хреста в Ужгороді, мукачівський єпископ Олександер Стойка (1932-1943) назвав о. Волошина Батьком народу. Це було велике признання для батька Волошина, заслуженого сина Срібної землі, бо крім нього закарпатські українці признали цей почесний титул „Батька народу" тільки своєму будителеві, незабутньому Олександрові Духновичеві (1803-1865). З назначенням Батька Волошина закарпатські українці нарешті дочекались своєї рідної влади.

Радість українського населення Закарпаття не тривала довго, бо вже 2-го листопада того ж року Віденський арбітраж віддав найбагатшу частину Закарпаття, разом з містами Ужгород, Мукачево й Берегово Мадярщині. Столицю Закарпаття треба було перенести до Хусту. Однак владика О. Стойка разом із своїм крилосом вирішив залишитися в Ужгороді, тобто в Мадярщині, хоч туди припало тільки 35 греко-католицьких парафій. До Хусту єпископ Стойка вислав тільки шамбеляна Людвика Міню, щоб він зайнявся справуванням 280-ох парафій, які лишилися на території обкроєного Закарпаття. Само собою, що про своє рішення владика Стойка повідомив Апостольську Столицю.

Тут я даю слово усім вам знаному Василіянському місіонерові, бл.п.о. Стефанові Решетилі, ЧСВВ (помер 1950), який відтак став особистим секретарем владики Діонисія Няраді в Хусті. Отець Решетило з тої доби залишив по собі кілька статтей-споминів, на які я буду часто покликатися, бо це інформації з першої руки й вони ще не були опубліковані. У своїх „Споминах" о. Решетило пише:

„Після двох днів (тобто дня 11 листопада 1938 р.) я поїхав з о. ігуменом Онуфрієм Бурдяком, ЧСВВ (1959) до Хусту, щоб зорієнтуватися й остаточно рішити, що нам дальше робити. Ми там застали о. протоігумена Полікарпа Булика, ЧСВВ (1961), який уже вів переговори у справі приміщення нашої (Василіянської) гімназії у Великому Бичкові. Прем'єр Волошин погодився відступити на цю ціль будинки державної лісової адміністрації. Він був також готовий матеріяльно спомагати утримання клясичної гімназії, на яку була велика потреба. Під час нашої розмови прем'єр Волошин заявив, що треба буде за всяку ціну припинити вплив на Карпатську Україну єпископа Стойки, бо він пішов на службу мадярам.

„Прем'єр Волошин вже вислав через нунціятуру у Празі до Апостольської Столиці депешу, в якій просив призначити для Карпатської України єпископа, ба навіть подав імена кількох своїх кандидатів. Хто подав на список кандидатів — не можу сказати. Скажу хіба тільки те, що то були імена трьох ОО. Василіян, про що в усякому разі писалося також у пресі. Мене прем'єр просив, щоб я чим скоріше виїхав до Праги і в його імени просив Апостольського Нунція, архиєпископа Ксаверія Ріттера, мого давнього знайомого, щоб він прискорив справу назначення нового єпископа для Карпатської України. Було це дня 11 листопада 1938 р.".

В тих часах подорож до Праги була надзвичайно трудна і скомплікована, але під вечір 16-го листопада, в год. 5-ій, о. Решетило був уже на авдієнції в Апостольського Нунція. Нунцій привітав його такими словами: „Богу дякувати, що ви приїхали. Я вже сам хотів полетіти до Хусту, але покищо це неможливо. Однак тепер я вже спокійний, бо від вас дістану точні інформації про тамошню ситуацію".

У своїх „Споминах" о. Решетило далі пише: „Я заявив, що приходжу з доручення прем'єра Волошина у справі назначення єпископа, як він просив у висланій депеші. На це Ап. Нунцій заявив, що він зразу, начім дістав від о. Прем'єра депешу, звернувся до Риму, щоб цю справу негайно полагодили. Я відтак зреферував Ап. Нунцієві про все, що його цікавило, але він просив мене, щоб я це все подав йому на письмі. Це зробив я на другий день і написав довшу реляцію про стан церковних справ на Карпатській Україні по-латині, що її я під вечір того дня передав Нунцієві. На відході він мене запевнив, що особисто подбає про те, щоб церковні справи на Карпатській Україні були полагоджені по лінії наших інтересів" (о. С. Решетило, ЧСВВ, „Карпатська Україна після Віденського арбітражу", рукопис в архіві ОО. Василіян в Римі, стор. 2-3).

Під час авдієнції ані Апостольський Нунцій, ані о. Решетило ще не знали, що вже попереднього дня, тобто 15-го листопада 1938 р., Папа Пій XI назначив Владику Діонисія Няраді Апостольським Візитатором й Адміністратором для Карпатської України. Як дійшло до цього назначення, розповідає сам владика Діонисій у своєму інтерв'ю з кореспондентом „Нового часу".

„3-го листопада ц.р. я поїхав, як Крижевацький єпископ, до Риму. Там мене заскочили листопадові події — Віденський арбітраж, приділення Ужгороду й Мукачева до Мадярщини тощо. Я вповні уявляв собі наслідки цих подій — біля 400,000 душ лишалося без єпископа, без духовного проводу. Я зразу виготовив у цій справі „Меморіял", зложивши його на руки секретаря Священної Конґреґації для Східніх Церков, кардинала Євгена Тіссеранта. Авдієнцію у Святішого Отця мені призначено на день 14-го листопада.

На авдієнції, очевидно, я представив Святішому Отцеві справи, які відносилися до моєї Крижевацької епархії. Коли я вже мав відходити, Святіший Отець сказав: — 'Я ще маю обговорити з тобою інші справи, які я вже розглядав з секретарем Східньої Конґреґації'. Наприкінці авдієнції Святіший Отець запевнив мене: — 'Ми негайно подбаємо про бідненький народ Підкарпаття, що лишився без пастиря й інших необхідних засобів!'".

„Три дні пізніше, — розповідає далі Владика, — я одержав грамоту, якою мене назначено Апостольським Візитатором для Карпатської України, з усіма правами Апостольського Адміністратора. Одночасно я одержав розпорядження негайно їхати на Підкарпаття. Я поступив ще до своєї Крижевацької епархії, щоб полагодити деякі справи, але вже на третій день по моєму виїзді з Риму я дістав телеграму: 'Негайно їхати на Підкарпаття'. Ось історія мого назначення" — закінчив оповідати Владика („Новий час", Львів, 7 січня 1939 р., стор. 3).

Про приїзд владики Діонисія до Хусту „Благовісник" писав: „Коли Преосв. Діонисій одержав декрет на значення на Апостольського Візитатора, він зразу поїхав до Крижівців, де застала його телеграма, щоб негайно виїжджав на Карпатську Україну. Владика приїхав до Хусту вечером, дня 29 листопада, а вже в неділю, дня 4 грудня 1938 р., під час архиєрейської Служби Божої обняв управу Мукачівської епархії, яка лишилася поза межами Мадярщини. Того дня увесь Хуст, церковні й політичні власті та всі корпорації одушевлено вітали першого Владику Карпатської України" („Благовісник", Хуст 1939, ч. 1-2, стор. 9).

А о. Решетило у своїх „Споминах" так описав приїзд владики Діонисія до Хусту:

„Преосв. Няраді умисне не їхав через Мадярщину, хоч мадярський амбасадор при Апостольській Столиці дуже просив його, щоб переїжджаючи, вступив до Будапешту. Він радше вибрав окружну дорогу через Румунію до Королева над Тисою, а звідтам до Хусту. Його супроводжав ієромонах Інокентій Тимко, ЧСВВ, префект нашої семінарії у Загребі, який дочасно виконував теж обов'язки єпископського секретаря.

Владика Діонисій добре здавав собі справу з труднощів, які на нього чекали в Хусті. Він мусів бути приготованим на інтриґи з боку мадярів і єп. Стойки, враз з його однодумцями священиками, а й саму епархію треба було відповідно до нових обставин переорганізувати. Та він, помимо 65 років життя, ревно взявся до праці.

У міжчасі о. Тимко мусів вертати до Загребу, бо в семінарії не було ким його заступити. Виринула потреба секретаря для Владики Діонисія і то такого, що знав би тамошні відносини, а рівночасно міг би бути вірним інформатором й успішним помічником для єпископа. Дня 8 грудня 1938 р. я, — пише о. Решетило, — дістав від о. Протоігумена листа, щоб негайно їхати до Хусту й обняти уряд секретаря Апостольського Візитатора. Із-за грипи, яка мене зловила на Чернечій горі біля Мукачева, я дістався до Хусту щойно 13 грудня, але Владики я не застав удома. Він вернув з Михайловець на Словаччині враз з о. проф. Дмитром Поповичем щойно дня 16 грудня 1938 р.

Ми не сподівалися, що нам прийдеться працювати разом несповна три місяці. Хоч у монастирі я привик до праці, але в житті я ніколи так запопадливо не працював, як у Хусті з Владикою Діонисієм. Він не знав для себе відпочинку, не смів і я відпочивати в навалі праці, яка на нас чекала" (о. С. Решетило, ЧСВВ, „Карпатська Україна — Єпископський секретар", рукопис у Римі, стор. 1-2).

Владика Діонисій зразу взявся до упорядкування церковних справ на Карпатській Україні. Він негайно скликав соборчик деканів, на якому спільно розглянули плян і спосіб праці в нових обставинах. Владика настоював, щоб духовенство в рамках „католицької акції" зайнялося теж культурно-освітньою працею між вірними. Він відкликав усіх своїх клириків з Ужгородської семінарії і тимчасово примістив їх при Богословській Семінарії в Оломовці, на Моравії, а їхнім ректором призначив заслуженого о. Мирона Калинця, ЧСВВ. (1944).

Не зважаючи на зимову пору, владика Діонисій у товаристві свого секретаря відвідував парафії, приглядався душпастирській праці духовенства, старався оживити церковні організації, закликав священиків бути вірними Богові й народові, перестерігав вірних перед ворожою аґітацією, заохочував інтеліґенцію до культурної й освітньої праці серед простолюддя та всюди ніс слово потіхи й заохоти. Для піднесення духа між духовенством владика заснував „Товариство греко-католицьких священиків", головою якого став добрий народовець о. Юлій Станинець, парох с. Воніговo, Тячівського округу. Сталий контакт з духовенством

(Закінчення на ст. 6-ій)

Зореслав

За плугом

Горить весна і на полях дзвенить робота...
Різьблю мовчазним плугом рівні борозди.
О, земле, зрошена моїм юнацьким потом,
О, земле батьківська, красуйся і роди!

До такту коники махають головами,
А я співаю пісню вістрям лемеша:
О, смійтесь, смійтесь, ясні небеса над нами,
Хай радується спрагнена моя душа!

До сонця гріються розорані скиби,
Цілунку Божого й святого зерна ждуть...
Засієmo!... І тихо скажуть нам „Спасибі!"
І колоски, мов Божі перли, зацвітуть.

Раз вийдемо й пожнемо колоси злотисті,
В м'яких покосах ляжуть наші мрії-сни.
Це молодість моя у золотім намисті
В заранні тридцять п'ятої весни.

Це молодість моя, обпалена вітрами,
З блакитами в очах і сонцем у руках
Проходить рідними пахучими полями,
Мов лицар в золотих, блискучих стременах.

Отож, вйо, коники, нехай дзвенить робота!
Нехай запахнуть хлібом теплі борозди.
О, земле, зрошена моїм юнацьким потом,
О, земле батьківська, красуйся і роди!

1940

Д-р В. Шандор

Національна проблема в Мадярщині в половині XIX ст.

Мадярщина втратила свою державну незалежність в 1526 році в програній битві проти турків під Могачом, де впав і їх король Людвик II, який був спільним королем Мадярщини й Чехії. Мадярська провідна верства — магнати — не могла погодитись при виборі нового короля, в наслідок чого країну поділено на три частини: північно-західня частина із Закарпаттям припала Габсбурґам, турки зайняли середню з містом Буда, яка була ними окупована до 1698 року, а східня частина з Мараморощиною проголосила себе Семигородським князівством під проводом Івана Жіґмонда і протекторатом Туреччини. Мараморощина залишилася в складі Семигороду до 1733 року.

Чехи, настрашені походом турків в Центральній Европі, покликали до себе на короля Габсбурґського престолонаслідника Фердинанда, який став відтак королем і захопленої Габсбурґами частини Мадярщини. В 1630 році Чехія повстала проти володіння Габсбурґів і в битві на Білій Горі коло Праги програла і втратила свою незалежність. Чехи лишилися під владою Габсбурґів до 28-го жовтня 1918 року, коли проголосили свою державну незалежність під назвою Чехо-Словаччина, до якої було приєднано і Закарпаття.

Похід „Весни народів" Европою в 1848 році використали мадяри для свого повстання проти Австрії під проводом Людовика Кошута, яке скінчилось невдачею. Не зважаючи на те, що Мадярщина сама боролась за свої політичні права, вона жорстоко поневолювала жиючі в ній народи — український, словацький, румунський, сербський, хорватський. Сам Кошут, який своїм повстанням здобув в Европі й світі поважні симпатії, не признав для народів Мадярщини жадних політичних чи національних прав. У соймі в Дебреціні провів Кошут детронізацію Габсбурґів.

Щоб приподобатись народам Мадярщини та зискати в свою користь опінію в Европі, він дав на скору руку проголосувати теж і закон, який обіцяв „національностям справедливе вирішення їх справ". Цей т.зв. закон не був відтак навіть введений до збірки державних законів. Закон говорив тільки про національності, бо в Мадярщині мадяри визнавали тільки один мадярський нарід. Очевидно, що поодинокі народи за Кошутом в революції не пішли.

Після програної революції вітали Кошута в Англії і головно в ЗСА, як борця за свободу поневолених народів. Це могло статись тільки тому, що поняття свободолюбности Кошута випливало з його ненависти проти Австрії, а поневолені Мадярщиною народи не були спроможні інформувати через пресу чужинецький світ про свою долю та властиву програму Кошута. А мадяризаційні закони з 1792 року арт. VII та закон 12-го листопада 1848 року, арт. II залишились й надалі в силі.

Програна революція відкрила очі декотрим провідним діячам, що без участи народів, замешкалих у Мадярщині, самі мадяри не є спроможні визволитись. Зразу в 1850-51 роках виступив з гострою критикою дотеперішньої мадяризаційної політики Жіґмонд Кемень (Kemeny Zsigmond), стверджуючи, що національні рухи невід'ємною частиною законного історичного процесу, а їх метою є повна рівноправність для всіх народів. Він поставився проти „сизифової праці насильної мадяризації". Покликувався на добру раду Сеченія (Széchenyi) з року 1842, який висловлював ті самі думки, які мадярська публічна опінія „з огірченням" відкинула. Цей самий Сеченій склав свого часу весь річний дохід із свого маєтку в сумі 60,000 золотих на створення Мадярської Ададемії Наук, за що був проголошений „найбільшим мадяром".

Сеченій багато подорожував, затримався довший час в Англії, де познайомився з іншими методами державного правління як в Мадярщині. Коли Сеченій в своїх книгах ставився проти насильної мадяризації та домагався прав для поодиноких народів, то правляча мадярська верства його книги публічно палила, а його самого виключили із магнатського суспільства.

В своїй промові на відкритті Академії в 1842 році Сеченій заявив, що „Мадяр вже не може бути більше одиноким паном, а решта народів тільки підчиненими-другорядними в мадярській вітчині... Кождому народові, жиючому в цій країні, треба дати належне право... Наше виключне панування стало неудержимим". (Mocsary Lajos: Program a nemzetiseg es a nemzetiségek targyaban, Pest, 1860. stor. 4, 106, 109). Програма в справі національности і національностей.

Проблемами народів Мадярщини займались й інші провідні і мадярські діячі як Л. Мочарій, Йосиф Етвеш, Моріц Лукач, Франц Деак та інші. Вони основно аналізували значіння і ролю народів в Мадярщині, їх історичний корінь, спорідпення з декотрими сусідніми народами та приходили до висновку, що „Мусимо спокійно прийняти ту дійсність, що наша вітчина є багатомовною країною, в якій кожний з народів приліпляється до власної мови, характеру, звичаїв... це все не можна змінити. Було б ілюзією з нашої сторони, змагатись до того, щоби кожний, хто живе в цій країні, став мадяром"... Навіть такий автор шовіністичного поневолювання як Коломан Тіса в 1861 році, висловився, що „вже минули часи, коли можна було поневолювати народи в Мадярщині". (Tisza Kalman: Unio, Magyarország, 22. 11. 1861).

Як виходить із наведених коротких зауваг, національна катастрофа з програною революцією викликала у частини мадярів правильні рефлексії відносно прав поневолених нами народів, але ненадовго. Мадяри успішно використали політичні та військові невдачі Австрії для скріплення своїх власних позицій. Дух національних свобід не поширився далі на рішаючі кола мадярських маґнатів, лишився при тих кількох особах з Етвешом та Мочарієм на чолі, становище яких не мало вирішального впливу в державі. Занадто довго мадяри переконували себе, що вони є пануючим народом, щоб із-за невдачі одної революції, були схильні зректися таких почувань, навіть за ціну подібної майбутньої катастрофи.

В своїй державній філософії виходили мадяри із засади „egyseges magyar nemzeti allam" — унітарна мадярська національна держава, — яка виключала від участи в державному апараті інші народи. В цей час поневолені народи не мали

(Закінчення на стор. 6)

Вечір, присвячений 49-річчю державності Карпатської України

Карпатський Союз спільно з Літературно-Мистецьким Клюбом улаштували 13-го березня ц.р. в Ню Йорку Святочний вечір, присвячений державності Карпатської України. Доповідь виголосив о. д-р Атанасій Пекар, ЧСВВ, якого представив В. Шандор. Отець А. Пекар є видатним нашим історіком, науковцем, автором цінних праць із історії нашої Церкви та її терпінь на рідних землях. Тепер він є професором і духовним директором Семінарії св. Йосафата у Вашінґтоні. З нагоди 40-ліття священства В. Шандор привітав о. професора, щиро побажавши йому доброго здоров'я і многих дальших літ для добра Церкви і нашого народу, що численні присутні прийняли рясними оплесками.

Д-р Юліян Химинець

Хто був першим на Закарпатті: українці чи мадяри?

Майже всі мадярські історики твердять, що мадяри були першими на території Закарпаття. Коли вони перейшли 896 року гори Карпати, вони не знайшли там нікого. Одначе це не відповідає правді. Східньо-південні слов'янські племена, з яких вийшов наш народ, звуться антами. Анти займали в VI столітті землі від Дону до Дністра і дальше поступилися вони на північний захід від Дунаю. Так в VII ст. зайняли наші предки нинішнє Закарпаття аж до Дунаю.

Закарпатські історики, як наприклад, Йоанікій Базилевич (1742-1821), ігумен мукачівського монастиря ЧСВВ, перший закарпатський історик, у своєму двотомовому творі твердить, що українці Закарпаття були первобутними мешканцями Закарпаття, вони поселилися на цій землі давно перед приходом мадярів. Це потверджують такі закарпатські історики як Іван Орлай (1770-1829), Михайло Лучкай (1789-1843) і д-р Василь Гаджеґа (1864-1938) Вони твердять також, що українці Закарпаття прийняли християнство перед приходом мадярів.

Чеські вчені — Нідерле, Халовпецкі, Краль і Дворник — спеціяльно торкалися цього питання. За їх даними, українці Закарпаття є первобутним населенням Закарпаття, вони поселилися там ще перед приходом мадярів.

Пишучи про Закарпаття треба собі уявити, що обшири Закарпаття в той час не були лише територією теперішньої Закарпатської области УССР, колишньої Підкарпатської Руси або Карпатської України з 1938-1939 рр. Тодішнє поняття Закарпаття можна окреслити, як Історичне Закарпаття до якого належали: теперішня Закарпатська область УССР, Пряшівщина аж до Попраду, ціле Потисся із західнім кордоном вздовж Дунаю (це історичне „Мархія Рутенорум" — тепер в Мадярщині), ціле Залісся — Семигород (тепер в Румунії).

Ця первісна територія українців Закарпаття, це Історичне Закарпаття, що від V століття заселене слов'янами, предками теперішніх українців, тепер у великій мірі змадяризоване, зрумунізоване і пословакізоване, але назви сіл, рік, прізвища, мова, релігія східнього обряду, а також історія доказують первісну українську етнічну приналежність населення тих територій.

Предки теперішніх українців заселили Історичне Закарпаття без боротьби. Тому історія не говорить про будь-яку боротьбу, ані не згадує про те, що українці не є споконвічними мешканцями Історичного Закарпаття.

18-го червня 860 року на побережжі під Царгородом з'явилися вороги в силі двох сотень легких суден, спалили і знищили все на побережжі. Грецький патріярх Фотій говорить про те так: „Жадоба крови варварів у відношенні до мешканців мусіла бути викликана їх обуренням, приносячи відплату за грецькі злочини".

Бачимо, що патріярх знав про причину нападу на Царгород. Не був це грабіжницький напад, але відплата обуреного народу за злочини греків, правдоподібно, за вбивство купців народу нападників, які перебували в Царгороді. Михайло Грушевський подає причину нападу так: „Руські купці перебували в Царгороді в значному числі. Візантійські власті з тривогою дивилися на це. Не хотіли дати чужим купцям запустити коріння в Царгороді. Спершу обмежували їх права, а одного дня їх повбивали. Тому прийшла відплата в 860 році".

Всі автори, пишучи про цей напад, називають нападника „Руссю". Закінчується опис цієї події вісткою, що незабаром після нападу з'явилися в Царгороді посли руського князя і просили цісаря вислати на Русь єпис-

(Закінчення на ст. 8-ій)

ІНФОРМАЦІЇ

• З нагоди відкриття першого Сойму Карпатської України в Хусті в березні 1939 року уряд видав пропам'ятну трикоронову поштову марку, яка була дана в обіг на поштових урядах в усій Чехо-Словаччині. Були випадки, що цю марку вжито і на листах закордон.

Союз Українських Філателістів і Нумізматиків у Вашінгтоні, Д.К., робить старання, щоб цю марку включити до офіційного міжнародного альбому світських марок, але для цього потрібно подати принаймі один конверт із-за кордону з такою маркою. У зв'язку з цим Карпатський Союз звертається з проханням до тих, хто має такий конверт з ужитою поштовими урядами маркою Карпатської України, ласкаво зголосити на таку адресу: Mr. Bohdan Wynnyczok, 403 Seward Square, S. E., Washington, D.C. 20003, tel.: (202) 547-7220.

• В січні 1987 року відзначено в Братиславі, Чехо-Словаччина, 80-ліття Юрія А. Шереґія Святочним вечором із багатою мистецькою програмою. Ювілят здобув велику популярність у театральному мистецтві ще на Карпатській Україні в театрі „Нова Сцена". Після окупації Карпатської України Мадярщиною Ю. Шереґій виїхав до Пряшева, де заложив український театр, а в Кошицях — словацький. Особливо заслужився ювілят своєю працею між нашими русинами в Баня Луці, Югославія, де перебував довший час кількома наворотами. За весь той час він поставив яких 30 українських п'єс. Його організаторську, театральну, режисерську, акторську й педагогічну працю гарно оцінив на святі д-р Володимир Черевко, заступник міністерства культу, українець з Пряшова, який подав обширний огляд праці ювілята в „Новій Сцені" в Карпатській Україні. Сердечно вітаємо шановного ювілята і земляка та бажаємо дальших многих творчих літ.

• Дня 18-го червня 1987 року несподівано і передчасно на 69-му році життя помер наш земляк, видатний громадський діяч бл.п. д-р Петро Юрій Стерчо. Головна Управа Карпатського Союзу висловлює достойній дружині пані Ірені, дітям і організаціям, які Покійний очолював, глибоке співчуття, а замість квітів на могилу Покійного складає 50 дол. на Фонд оборони Івана Дем'янюка.

• Третього червня 1987 року в Міннеаполісі, Мінн., на 94-му році життя помер інж. Василь Филонович, генерал-поручник Армії УНР і останній комендант Національної Оборони Карпатської України в днях 15-16 березня 1939 року. Родині Покійного висловлюємо наше щире співчуття. Замість квітів на могилу Покійного коменданта Карпатський Союз складає 50 дол. на Фонд оборони Івана Дем'янюка.

• Невідома Головній Управі Карпатського Союзу людина турбує одного нашого члена анонімними листівками в справі збірки на фонд земляка-в'язня. Якщо автор анонімних листівок має якісь побажання в цій справі, нехай звернеться до нас з підписаним листом, на який отримає від Головної Управи потрібну йому відповідь.

СЛОВО ВІД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕҐІЇ

Користаючи з ласкавої згоди Екзекутиви Українського Народного Союзу поміщувати у щоденнику „Свобода" „Сторінку Карпатського Союзу", випускаємо чергове число сторінки та висловлюємо свою вдячність Екзекутиві УНС.

Цю сторінку приготовили до друку: Імре Кардашинець, Вікентій Шандор, Юліян Химинець.

ЗВІДОМЛЕННЯ РЕКОРДОВОГО ВІДДІЛУ УНСОЮЗУ

ЗА МІСЯЦЬ ВЕРЕСЕНЬ 1987-ГО РОКУ

ДЕПАРТАМЕНТ МОЛОДІ:

НОВІ ЧЛЕНИ:

Відд.:
3 Ґордон Скотт; Ґризець Дженіфер; Водель Кевін; Гатала Лариса; Гоменюк Еймі, Варвара, Ліза; Гомицький Ґеньо; Клим Ребека; Коропій Олександра; Морхвільд Рахель; Річард мол., Сараг А.
7 Гарасимчук Микола
8 Козіцький Марко
22 Джеорджасакіс Ярод
40 Лайт Бицький, Мартин
82 Филоненко Джордан; Треля Едвард 2.
170 Гордон Андрій
180 Пулк Алісон, Стефан
200 Котас Магдалина
217 Дащак Шанон; Невберій Аманда; Сандерс Михайло; Вандевінцкел Ребекка
231 Еглінг Юстин
237 Веселовський Олексій, Джордан
270 Зарічний Дженіфер
287 Романів Олег
293 Пастяк Михайло
330 Рогачик Джонатан
352 Плута Андрій
368 Іваш Чад, Христина
374 Берегулка Адам
375 Татунчак Уляна
399 Щебивлок Олександер
444 Волчак Кара
445 Чировський Христина, Марко; Павлюк Михайло; Тиравський Оксана
465 Чума Микола
466 Шмідт Олександра
358 Бекер Дейлі, Сусанна
362 Великорідко Михайло
385 Андерсон Мая А.
407 Столерчук Діяна
409 Міллс Катерина
431 Савка Єва, Стефанія; Юрчишин Анна, Іванна, Катерина, Марія, Павло, Йосиф
445 Пристанська Джуді
460 Мушак Іван

ЧЛЕНИ, ПРИЙНЯТІ НАНОВО:

Відд.:
8 Чавс Роман мол.
25 Грабарчук Ірена, Романа
47 Срока Маріян
63 Волсонович Надія
83 Джаксок (Кобильник) Гелена
94 Павлюх Зенон
105 Слободян Маркіян
114 Овчарук Михайло
116 Стефенсон Еллена; Сих Наталка
123 Фединський Василь
133 Андрейчин Олександра
158 Юмен Давид
164 Генжер Карен
183 Ґачовський Роберт
191 Герник Петро
216 Гопко Степан, Елисавета
230 Попик Ліза
235 Завойський Степан
250 Качук Тоні, Іван мол.
251 Наконечний Іван
286 Шелак Ґригорій
331 Бореллі Патриція
362 Великорідко Михайло
409 Мілл Катерина
431 Савка Єва, Стефанія; Юрчисин Катерина, Марія, Анна, Іванна, Йосиф, Павло
445 Пристанський Джоді
460 Мушак Іван

ЧЛЕНИ, ПРИЙНЯТІ З ПЕРЕХІДНИМИ ЛИСТАМИ:

Відд.:
76 Береза Даміян
259 Еллісон Ґарій, Марко

ЧЛЕНИ, ЯКІ ЗМІНИЛИ КЛЯСИ АБО СУМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Відд.:
248 Вайнер Джонатан
375 Мк Ловжлін Катерина; Степан
445 Пона Рентата; Ступак Михайло

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ:

Відд.:
1 Демско Іван, мол.
3 Денис Г. Михайло
21 Мельниченко Андрій
63 Фокс Антоній 2.
295 Киш Еремій, Тіна
407 Геда Олександра
458 Кансіяр Павло, Сусанна, Анна
479 Головчак Олександра

ЧЛЕНИ, ЯКІ ПЕРЕЙШЛИ З ПЕРЕХІДНИМИ ЛИСТАМИ:

Відд.:
414 Береза Дам'ян
423 Еллісон Ґарі, Марко

ЧЛЕНИ, ЯКІ ВІДІЙШЛИ ІЗ ЗВОРОТАМИ В ГОТІВЦІ:

Відд.:
25 Грабарчук Ірена, Романа
63 Волсонович Надія
83 Джаксон Гелена
94 Павлюх Зенон
105 Слободян Маркіян
114 Овчарур Михайло
123 Фединський Василь
133 Андрейчин Олександер
164 Генджер Карен
171 Чопик Тарас
191 Герник Петро мол.
216 Гопко Елисавета, Степан
230 Попик Ліза
235 Завойський Степан мол.
251 Наконечний Йоган
331 Бореллі Патриція

ЧЛЕНИ, ЯКІ ВІДІЙШЛИ З ВИПЛАТАМИ ПОВНИХ СУМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Відд.:
6 Франко Кара; Надбережний Ігор
27 Голінатий Олександер
42 Смоляк Леся
76 Цап Микола
104 Бадяк Петро
147 Романишин Сусанна
158 Москаль Юрій
173 Кравчук Тимотій
174 Баган Марія
220 Гарасим Катерина
245 Кнавб Ольга
265 Ді Сарро Донна
292 Градовський Іван, Катерина, Христина
307 Валзер Конрад
372 Павляк Іван
383 Лапоцький Черил
400 Пуклих Михайло
404 Кікцьо Євген, Тарас, Сусанна; Роговський Михайло
414 Білас Маркіян
490 Гельбіг Адріян

ЧЛЕНИ, ЯКІ ВИПЛАТИЛИ ВПОВНІ ВКЛАДКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Відд.:
8 Шавс Роман мол.
22 Масагов Данило
47 Срока Маріян
63 Адамс Дерек
116 Стефенсон Еллін; Січ Наталка
123 Тутка Петро, Іван
146 Заяць Михайло; Нахвостач Аліса
147 Шурин Ліза
158 Юмен Давид
214 Бич Мирослав
245 Кушнірчук Володимир, Ігор, Оксана
286 Шелак Григорій
341 Яців Христина
349 Сідларчик Лорі
362 Краснокутський Михайло
383 Галас Синтія
407 Чопик Михайло, Степан

ЧЛЕНИ, ЯКІ ПОМЕРЛИ:

Відд.:
67 Патуляк Іван

ДЕПАРТАМЕНТ ДОРОСЛИХ:

НОВІ ЧЛЕНИ:

Відд.:
3 Богданович Петро; Ґордон Рональд; Клим Каролина, Петро; Майстрик Соня; Склянник Петро мол.; Стецина Марія, Олександер
22 Фідлер Лінда; Геннеберрій Сусанна
27 Олесницький Аннета
40 Лайт Джеоргіянна; Лупичук Михайло
66 Білан Тамара
78 Сахар Гелена; Христакофф Іван
82 Невмержицький Володимир; Приходько Андрій 2.
105 Ракочий Тереза, Ярема
124 Зельнер Хрис
127 Бандрівський Марія
174 Бліхар Анна, Юрій
194 Луцик Марія, Петро
256 Ломага Варвара
292 Сироватка Василь
305 Ровсі Іван, Рена, Патриція
307 Дідюк Марія
316 Лаврі Василь
328 Мичковський Юрій, Христина
331 Куйдич Іван
372 Фурнір Кевін
379 Дзядик Тереза
385 Андерсон Мая
397 Василярчук Володимир
409 Федірко Михайло
434 Сербин Оленка
493 Стефанюк Катруся, Михайло, Богдан, Стефан
267 Ріветті Ніна
277 Винярський Розалія
316 Літновська Ольга
318 Дішинат Роза
330 Мартинюк Анна, Мирослав
337 Мудрий Галина, Юрій •
352 Данків Данило
358 Бецкер Ольга
379 Тарабан Софія
407 Гучишин Іван •
451 Колман Пеарл
452 Васієвич Михайло
460 Щебловський Євген
490 Клоць Гелена
503 Якумечко Марія д-р

ЧЛЕНИ ПРИЙНЯТІ З ПЕРЕХІДНИМИ ЛИСТАМИ:

Відд.:
13 Рупінг Марія
194 Дармограй Марія
259 Яким Марія
379 Мазур Вікторія, Володимир
407 Костельний Стефан •
439 МкАвлій Ірена (Шкляр)

ЧЛЕНИ, ЯКІ ЗМІНИЛИ КЛЯСИ АБО СУМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Відд.:
83 Кирилюк Микола •
153 Стефанишин Юрій •; Прасіцький Олег •
316 Сніженко Іван
349 Кап Надія
419 Козакевич Григорій •

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ:

Відд.:
1 Демско Роза; Дудик Маріянна
26 Клега Едвард •
30 Філінський Джерзі •
94 Котульський Чарлс 3 •; Палаташ Дарія 2.
102 Маркс Нейл •, Станлій •; Мк Куул Джері •
105 Ракочий Тереза, Ярема •
161 Ді Петрас Воррен •
170 Левко Михайло •
194 Салдан Микола •
217 Барієс Михайло •
261 Лісний Зіна
269 Віля Христофор •
277 Ужвак Джеймс •
305 Бернадин Луїз •
307 Слободзянс Теофінія
368 Маринюк Єром •
407 Столярчук Дан •
451 Ільницький Іван •

ЧЛЕНИ, ЯКІ ПЕРЕЙШЛИ З ПЕРЕХІДНИМИ ЛИСТАМИ:

Відд.:
25 Дармограй Марія
131 Мазур Володимир; Мазур Вікторія
191 Рупінг Марія
423 Яким Марія
440 Костельний Стефан •
444 Мк Авлій Ірена

ЧЛЕНИ, ЯКІ ВІДІЙШЛИ ІЗ ЗВОРОТАМИ В ГОТІВЦІ:

Відд.:
14 Мельник Йосиф •
22 Фейдлер Сусанна
25 Грабарчук Лідія, Євген мол. •, Євген д-р •
29 Деніс Гелена
48 Дмитрух Іван
94 Гришко Ілля •; Хрін Ярослав •
103 Войтюк Валентина
106 Дудич Катерина
119 Кіш Ірена
123 Фединський Василь •
125 Андервуд Богдан
126 Славник Іван •
153 Рибак Ольга 3
173 Фігун Маргарита
183 Ладика Василь
191 Спіяк Дарія, Яків
204 Петранівська Юстина, Йосиф; Гойло Михайло •
257 Віхерт Люба
267 Васильців Надія, Юрій •; Ріветті Ніна
281 Білик Маріян
287 Дякун Роман •
316 Литнійовський Ольга; Плекан Іван •
324 Карпин Анна
337 Мудрий Юрій •, Галина
352 Панків Данило
358 Бецкер Ольга
379 Тарабан Софія
385 Пакуляк Марта, Христина
389 Козій Маріян •
407 Гучишин Іван •
409 Федірко Катерина
460 Щебловський Євген
473 Двигайло Анна
490 Клоць Гелена

ЧЛЕНИ, ЯКІ ВІДІЙШЛИ З ВИПЛАТАМИ ПОВНИХ СУМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Відд.:
5 Турчин Христина
27 Гординський Лариса
50 Боівка Ксеня
63 Бард Джанет
116 Петруняк Роман •
121 Іванців Євген 2 •
153 Гис Михайло •
156 Кюпсик Шірлій
174 Палюх Дмитро
194 Винник Роман; Іваснків Зенон; Горохівський Стефан; Керницький Роман д-р
220 Михайлишин Михайло •
251 Сенюга Юрій •
316 Кобій Ґейл
370 Пласконос Марія
402 Марчук Марія
407 Макаров Софія
426 Прочак Михайло •
432 Ґошуляк Осип •; Ухач-Рудко Володимир
440 Керик Євгенія
441 Кузенко Еллія; Сиротюк Роман •; Бурля Йвонні; Паланюк Василь •; Суворов Гелена
442 Федорівський Іван
445 Коваль Роман
458 Мамрик Михайло
462 Кицяк Марія
479 Лівей Ірена

ЧЛЕНИ, ЯКІ ВИПЛАТИЛИ ВПОВНІ ВКЛАДКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Відд.:
5 Фельд Стефанія
8 Шавс Оксана
17 Гречаний Микола •
39 Купровський Анна
53 Тим'як Сидір •
59 Триюда Іван
63 Файкош Марко •
83 Гавриш Елсі
88 Костюк Людмила
93 Мелешко Таїса
105 Лабунька Ірена, Ілля •
131 Демус Адріян •, Володимира, Кость •, Маріян •, Марко •, Пилип
153 Катрук Мартин •
161 О'Бріян Михайлина
164 Генгер Карл •
168 Березовський Василь •
170 Карляк Марія, Максим •
174 Бліхар Юрій •, Анна
175 Качмар Люба, Ростислав •
179 Гордецький Долорес
182 Завада Надія
183 Шав Томас •, Патрик •, Андрій •
192 Пенрій Софія
204 Крочак Данило •
206 Намака Андрій
214 Михайлюк Остап
220 Чоркавий Петро •; Овчарчин Агнес, Петро
234 Берзанська Іванна
237 Тур Нансі
264 Грищишин Марко •
277 Винярський Розалія; Цюрило Софія; Шарабурак Сімон
281 Сірий Ярослав •
316 Санагурський Іван
341 Лозинський Віктор •
352 Венчак Марія, Олекса •
407 Кульчицька Інез
422 Припін Василь; Посікан Фріеда; Панасюк Йосиф •
423 Коваль Марія
425 Кутовий Альфред •
432 Шараневич Володимир, отець •
451 Колман Перл Н.
452 Васієвич Михайло
454 Дейнека Анна
484 Готман Євген
503 Якимечко Марія д-р

ЧЛЕНИ, ЯКИМ ВИГАСЛА ВАЖНІСТЬ ТЕРМІНОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Відд.:
217 Беннет Патриція
287 Кагіль Августин •

ЧЛЕНИ, ЯКІ ВІДІЙШЛИ НА БЕЗПЛАТНЕ ПРОДОВЖЕННЯ

Відд.:
440 Липка Любомира; Чумак Олександер

ЧЛЕНИ, ЯКІ ПОМЕРЛИ:

Відд.:
5 Микитин Тереза 2; Зиван Катерина
15 Яцикевич Віра 2.
20 Пиндик Стефан •
30 Желок Маргарита
33 Май Катерина
38 Фаллат Йосиф 2. •
47 Танасійчук Юрій •
75 Крук Меланія; Сенюк Евгенія; Курах Богдан
83 Козак Іван •
96 Стубенраух Павліна
102 Бобко Сем •; Янів Марія
106 Дудич Михайло •; Колистинський Василь •
113 Баррон Іван •
133 Корнас Ксеня
140 Шабель Стефан •
153 Зиблікевич Євген
155 Венігер Гелена; Довган Леон •
161 Фінч Віра
171 Філяк Анастасія
173 Цисих Василь •
175 Скальський Катерина 2; Сенюх Євгенія; Грицай Роман 2.
179 Назар Іван 2 •; Лесиганич Юрій •
182 Лаґрека Розалія; Табачук Василь
191 Дремух Іван
217 Пукиш Михайло
220 Степушин Павло
221 Міллер Василь 2; Колодій Захар 2.
235 Андрик Михайло мол.
242 Шмідт Юрій мол.
257 Мірошніченко Анна
259 Бердаховська Юлія
270 Николин Микола
274 Боберський Теодор; Мусійчук Мирослава
277 Бородець Володимир •
292 Паляниця Петро •
293 Бартунер Доротій
316 Джейна Софія
318 Дишінат Роза
325 Стрібула Стефан •
361 Полуга Юрій
364 Толошкевич Анастасія 2
369 Климишин Ігнатій •
371 Плакида Ольга 2; Таланчук Стефанія
372 Ярема Василь •
379 Копистинський Василь 2 •; Нетюк Іван 2 •; Паламар Маріян •
395 Волощук Дмитро 2 •
407 Варварук Іван •
414 Латик Розалія
432 Стоділка Григорій
440 Никифорук Ілля •; Танчак Петро •
448 Конанець Михайло •
457 Карпевич Марія
460 Дерevляний Микола •
470 Дмитриш Михайло •
473 Конанець Михайло •; Гах Анастасія
488 Крушальницький Софія

АКЦИДЕНТЕВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

НОВІ ЧЛЕНИ:

Відд.:
82 Невмержицький Володимир
156 Забродський Ніна
183 Газін Діянна
194 Луцик Петро, Марія
307 Дідюк Марія Т.
372 Фурнієр Кевін
441 Рихлівський Василь

ЧЛЕНИ, ПРИЙНЯТІ З ПЕРЕХІДНИМИ ЛИСТАМИ:

Відд.:
439 МкАйлій Ірена

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ:

Відд.:
10 Батицький Еріка
94 Палаташ Дарія (Рената)
174 Плошанський Світлана (Мокрий)
221 Бережецький Володимир •; Терлецький Іван •
269 Добровольська Ґразина; Віллія Христофор •
295 Кіш Стефан •
397 Криволап Володимир •, Тереза
402 Дмитраш Михайло •
404 Саґайдак Анна
430 Матковська Анна

ЧЛЕНИ, ЯКІ ПЕРЕЙШЛИ З ПЕРЕХІДНИМИ ЛИСАТМИ:

Відд.:
444 Мк Айлій Ірена

ЧЛЕНИ, ЯКИМ ВИГАСЛА ВАЖНІСТЬ АКЦИДЕНТОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Відд.:
25 Домарацький Анатолій •; Коць Маріян
27 Ліщинський Дем'ян
42 Савка Григорій
47 Муха Стефан •
93 Ніколишин Володимир
114 Музика Василь •
125 Чернобиль Євген •; Панків Левка
194 Прибильський Марія
233 Дейчаківський Микола •
240 Столяр Анна
291 Клик Іван
320 Поперечний Степан
399 Клюфас Орест
414 Добош Едвард •
402 Федик Василь •
424 Бурка Томас •
432 Шараневич отець Володимир •
437 Потерийко Теодор •

ЗІРКОЮ (•) Є ПОЗНАЧЕНІ ПРІЗВИЩА ТИХ ДОРОСЛИХ ЧЛЕНІВ ЧОЛОВІЧОЇ СТАТІ, ЯКІ НЕ ПЛАТЯТЬ ПЕРЕДПЛАТИ НА ГАЗЕТУ.

ЧИСЛОВЕ ЗІСТАВЛЕННЯ ПРО РУХ ЧЛЕНСТВА УНСОЮЗУ

	Молодь	Дорослі	АДД	Разом
(Стан з 31 серпня 1987)	18,638	49,600	6,617	74,855
Активні члени				
(Приріст у вересні)				
Нові члени	49	48	8	105
Прийняті наново	39	79	—	118
Прийняті з перехідними листами	3	7	1	11
Зміни кляс забезпечення	5	6	—	11
Прийняті з Деп. Молоді	—	—	—	—
Разом	96	140	9	245
(Убуток у вересні)				
Суспендовані	12	26	13	51
Відійшли з перех. листами	3	7	1	11
Зміни кляс забезпечення	5	6	—	11
Відійшли до дорослих	—	—	—	—
Померли	1	86	—	87
Вибрали гроші	34	47	—	81
Відійшли з випл. п. сум заб.	26	34	—	60
Виплатили вповні вкладки забезп.	23	63	—	86
Відійшли на част. випл. забез.	—	—	—	—
Вілійшли на безпл. продв. забезпечення	—	2	—	2
Вигасла важність забезпечення	—	2	20	22
Разом	104	273	34	411
Члени, які виплатили вкладки:				
(Приріст у вересні 1987)				
Виплачене забезпечення	23	63	—	86
На безпл. продовж. забезп.	8	10	—	18
Разом	31	73	—	104
(Убуток у вересні 1987)				
Померли	1	37	—	38
Вибрали готівку	29	19	—	48
Повернені в активні	3	8	—	11
Вигасло продовж. забезп.	5	5	—	10
Разом	38	69	—	107
Разом усіх членів УНСоюзу з кінцем місяця вересня 1987	18,623	49,471	6,592	74,686

ЗІСТАВЛЕННЯ ЗГІДНО З КЛЯСАМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕПАРТАМЕНТУ МОЛОДІ:

(Стан з 30 вересня 1987 р.)

Кляса	Число
Кляса T16	181
Кляса P70	134

НОВІ КЛЯСИ

Кляса	Число
Кляса W	2
Кляса E18	2,521
Кляса E20	2,705
Кляса E65	305
Кляса P20	3,982
Кляса P65	138
Кляса TP65	1,292
Кляса T23	2
Кляса WSP	99
Кляса SP-E65	196
Разом	11,557

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕПАРТАМЕНТУ ДОРОСЛИХ:

Кляса	Число
Старий рід	12
Кляса P70	60
Кляса T	652
Кляса W	9,494
Кляса P20	8,006
Кляса E20	7,156
Klysa E65	2,111
Кляса P65	1,066
Кляса DP60	135
Кляса DP65	751
Кляса SP-W	138
Кляса SP-E65	105
Кляса ADD	6,592
Кляса T10	405
Кляса T5	133
Кляса DT 30	
Кляса ART	2

ДОРОСЛІ ЧЛЕНИ З МОЛОДЕЧИМИ ГРАМОТАМИ:

Кляса	Число
Кляса W	
Кляса P20	559
Кляса E20	340
Кляса P65	32
Кляса E65	65
Кляса E18	10
Разом 30 вересня 1987	37,824

УВАГА

Яку кожний відділовий урядовець і член УНСоюзу повинен прочитати і відповідно до неї достосуватись.

Ті повнолітні члени та члени Молодечого Департаменту, що тут проголошені в рекордовому звіті за м-ць вересень 1987 р. як суспендовані, можуть бути прийняті наново в члени УНСоюзу, якщо зголосяться до секретарів своїх Відділів і заплатять за час суспенсії вкладки, бо інакше члени будуть позбавлені всіх членських прав, запомог і привілеїв, за винятком тих прав, які є застережені грамотою і статутом. Те саме відноситься також до тих членів, які впродовж вересня 1987 р. взяли перехідні листи і ще досі не зголосилися до інших повноправних Відділів УНСоюзу.

ВОЛОДИМИР СОХАН,
головний секретар

МІСЯЧНИЙ ЗВІТ ГОЛОВНОГО КАСИРА УНСОЮЗУ

ЗА МІСЯЦЬ СЕРПЕНЬ 1987 РОКУ

ПРИБУТКИ:

Вплати вкладок усіх кляс Життьового Забезпечення

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1	156.31	166	161.35	342*	474.03
2	106.80	167	138.91	343*	233.93
5	1,189.64	168	151.81	345	1,058.36
6	128.41	169	707.38	346	357.23
8*	2,325.48	170	821.04	347	1,357.35
9	130.48	173	941.27	348	463.67
10	25.36	174	2,737.68	349	1,680.23
11	61.62	175	228.93	350	488.93
12	607.09	176*	111.26	352	409.37
13	1,579.88	177*	134.29	353	1,204.13
14	1,183.55	178*	275.44	354	140.68
15	573.35	179	261.06	355	253.09
16	479.74	180	512.78	356	274.82
17	172.08	182	803.82	358*	11.35
19	187.59	183	813.05	360*	2,825.45
21*	388.37	184	537.57	361*	1,411.78
22	793.79	190	25.32	362*	201.65
24	21.56	191*	461.39	364	800.47
25	3,612.01	192	223.69	369*	145.45
26	5.03	193	9.71	370	451.28
27	669.29	194	885.80	371	675.23
28	66,53	200	1,152.95	372	766.48
29	62.24	202	2.48	373	35.06
30	83.55	203*	3.33	374*	199.25
31	178.73	204	3,374.06	375	1,315.39
32	820.82	206	529.62	376	15.40
33	180.87	209*	226.21	377*	1,167.06
34	405.33	211	135.30	378	187.02
35	11,526.92	213*	60.45	379*	4,146.82
36	152.06	214	354.45	380*	75.74
37	735.69	215	4.81	382	197.03
38	191.96	216*	1,273.33	383	651.04
39	1,041.09	217*	1,016.95	385	1,025.70
40	103.90	218*	117.31	387*	905.93
41	61.35	219*	754.43	389	200.52
42	1,590.86	220	661.82	390*	50.90
46*	450.29	221	1,529.58	394	151.56
47*	1,356.66	223	268.79	395	94.17
48	567.59	224	145.27	397*	1,549.19
49	282.02	226*	277.23	399	394.63
51*	526.13	228	4.89	401	286.11
53	2,515.23	230	1,625.49	402	430.78
55	582.39	231*	709.49	403	389.08
56	737.67	233*	1.234.57	406	330.80
57	573.04	234	462.83	407	638.55
58	121.04	235	228.65	408	325.79
59	726.13	236	353.26	409*	215.69
62	32.52	237	513.73	412	144.11
65	2,606.00	240	1,238.05	413	52.62
66	50.71	241	88.81	414	1,225.46
70	449.44	242	1,788.92	415	101.95
73	120.35	243	38.00	416	74.08
75	317.11	245	1,153.37	417	88.04
76	577.48	247	160.17	418	81.19
78	650.42	248	126.59	419	15.94
81	122.14	253	213.59	421	85.69
82	1,022.77	254	462.32	423*	922.60
83*	1,045.54	256	433.87	424*	282.45
86	259.24	257*	1,168.50	425*	266.86
88	2,007.62	258	7.64	426	49.71
91*	242.29	259	365.84	427*	1,117.02
92	19.97	260*	28.17	430	519.65
93	366.18	261	429.46	432	1,441.56
94	3,345.12	264	31.75	433	53.15
96	644.42	265	22.70	434	940.10
98	65.71	266	849.25	437	787.48
99	80.14	267*	156.46	439	893.97
100	4.97	268*	222.36	440*	569.79
102	529.98	269	314.52	441	262.79
103*	179.45	270	396.15	442	223.28
104	143.27	271	1,180.66	443	49.91
105	215.68	274*	139.18	444	975.78
106*	1,313.64	275	214.47	445*	2,135.98
107	81.08	276	1,115.24	448	429.09
108	17.39	277	1,208.78	450	184.75
109	96.48	280	68.57	451*	2,664.93
113	398.58	281	339.98	452	1,491.43
114	539.57	282	131.58	454	356.32
115*	336.66	283	466.99	455*	167.90
116	1,869.17	285	558.36	456	126.66
119	73.80	286	827.62	457	589.89
120	561.84	287*	2,818.44	460*	1,069.17
121	311.85	288	54.16	461	291.15
122	102.06	290	73.08	462	470.38
123	609.99	291	509.48	463	104.62
124	67.16	292	2,194.21	465	679.00
125*	3,216.53	293	272.14	467	168.30
126	14.59	294	16.34	468	328.73
127	995.67	295	184.40	470	12.74
128*	257.91	296	85.75	471	842.88
129	10.67	301	558.96	472*	734.63
130	155.77	303	59.35	473	729.68
131	3,215.47	304	272.29	474	192.00
132	131.91	305*	931.11	476	12.14
133	620.96	307	390.29	477	3.75
134	753.26	309*	75.10	479*	109.30
135	37.22	312*	29.67	480	33.04
137	724.32	316*	1,872.27		
140	36.15	317	249.42	481	674.80
141*	24.55	318	58.75	484	619.57
142*	571.04	320	494.42	486*	59.56
143	123.16	321	400.40	487	188.35
145	77.71	322	230.64	488	230.71
146*	992.68	324*	546.42	489*	633.42
147	3,142.72	325	673.24	490	334.39
149	58.91	327*	999.72	492	412.54
151	123.55	328	350.47	496*	340.27
153	1,433.32	330	371.83	497	161.16
156	406.86	332	153.80	498	99.11
157*	83.48	333	164.62	500	389.88
158	1,361.74	336	463.93	501	14.78
161*	2,383.66	337	524.00	502*	615.32
162	70.15	338	41.24	503	1,169.25
163	1,142.68	339*	386.88	504	128.50
164	1,339.84	340*	768.99	505*	183.62
165	326.23	341	102.35	506	6.04

Вкладки зібрані в усіх клясах Життьового Забезпечення 208,746.01

Вплати вкладок Акцидентового Забезпечення

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1	6.20	164	12.50	346	35.30
5	6.50	166	9.20	347	33.35
6	22.00	168	9.45	348	35.50
8*	135.60	170	26.60	349	40.10
11	11.00	173	41.90	350	3.20
12	8.30	174	50.60	353	47.40
14	19.25	175	11.00	355	11.00
15	1.75	180	31.50	360	84.75
16	65.95	183	23.10	369	13.15
21	29.00	184	2.50	371	11.55
22	49.10	200	13.00	372	19.50
25	42.80	204	15.70	374	22.40
27	14.20	206	6.50	375	4.80
30	1.75	209	11.00	377	4.80
32	19.05	214	14.25	383	6.50
34	26.45	217	27.30	385	51.55
37	3.30	218	6.30	387	5.80
46	52.60	219*	71.35	394	11.00
47	107.50	220	.75	395	11.00
49	28.00	221	70.10	399	6.50
51	8.95	230	17.30	401	9.20
53	19.50	231*	43.40	402	10.05
55	5.50	233	89.80	406	8.30
59	34.75	234	2.50	407	42.20
62	8.30	235	8.30	408	20.60
66	13.20	237	24.00	415	4.80
70	45.30	240	90.10	416	5.70
75	1.70	242	40.55	418	61.05
76	36.60	243	11.00	419	2.90
78	16.65	245	15.25	423	6.75
81	2.25	247	.75	424	14.45
82	37.30	248	2.55	426	23.20
83	17.15	253	2.95	427	30.25
88	43.50	254	9.20	430	39.95
93	10.05	257	7.80	434	15.70
94	105.35	259	6.50	437	26.00
96	12.95	261	42.00	439	.60
99	2.90	266	74.15	441	13.00
102	.85	268	14.00	442	9.20
105	14.80	269	13.00	443	9.60
106	14.35	270	10.40	444	14.85
107	11.00	271	19.55	445*	131.80
108	.85	277	.85	448	18.40
114	37.65	280	11.00	450	14.00
115	21.55	282	.85	451	13.00
116	9.90	283	19.50	452	17.50
120	1.70	287*	51.70	454	19.50
121	2.20	291	32.40	456	1.00
124	1.60	292	43.80	460	34.20
125	47.65	293	6.50	465	9.20
127	28.20				
131	14.00	295	1.20	471	49.00
133	14.45	301	14.70	472*	26.65
142*	4.50	320	24.25	473	13.50
143	1.05	325	11.00	479	3.20
146	72.00	327	15.50	480	4.80
147	91.10	328	23.05	481	9.20
149	9.20	333	19.30	484	26.00
151	6.50	336	49.15	490	8.70
153	11.70	337	26.00	497	8.85
156	16.70	340	49.90	500	1.10
157	2.50	341	2.45	502*	28.00
161*	15.70	342	9.20	503	6.65
163	6.50	345	26.10	506	22.00

Вкладки зібрані в клясі Акцидентового Забезпечення 4,248.70

ВИПЛАТИ ПОСМЕРТНИХ ЗАПОМОГ У МІСЯЦІ ВЕРЕСНІ 1987 РОКУ

Відділ	Прізвище, ім'я	Сума
5	Микитин Тереза	500.00
5	Микитин Тереза	1,500.00
20	Нагірняк Катерина	250.00
20	Пиндик Степан	500.00
30	Зеллок Маргарита	1,000.00
30	Фера Анна	500.00
33	Май Катерина	500.00
39	Прибило Володимир	500.00
65	Голубець Михайло	1,000.00
81	Бавровський Марсель	1,000.00
88	Оршуляк Михайло	500.00
102	Бобко Сейм	500.00
102	Івален Стефан	1,000.00
105	Господаревська Галя	300.00
113	Логр Скотт А.	500.00
113	Годчак Микола	1,000.00
114	Горбовий Антоніна	1,000.00
121	Симчик Марія	1,000.00
126	Верстюк Стефанія	1,000.00
130	Баранкевич Марія	500.00
133	Корнас Ксеня	500.00
140	Шабель Стефан	1,000.00
143	Левонюк Гелена	500.00
143	Левонюк Гелена	500.00
143	Святий Катерина	500.00
146	Ґурняк Теодор	500.00
153	Савчин Володимир	3,000.00
153	Савчин Володимир	7,000.00
153	Савчин Володимир	5,000.00
174	Крохмалюк Антонія	1,000.00
175	Скальський Катерина	500.00
175	Скальський Катерина	500.00
180	Зепко Франк	1,500.00
180	Зепко Франк	1,500.00
180	Зепко Р.Е.	2,000.00
184	Содол Петро	500.00
217	Пукіш Михайло	500.00
218	Стацура Іван	1,000.00
221	Колодій Захар	1,000.00
221	Колодій Захар	500.00
235	Андрис Михайло мол.	500.00
242	Шміт Юрій	1,000.00
245	Шабатура Евгенія	500.00
259	Бердаховська Юлія	500.00
270	Николин Микола	1,000.00
274	Боберський Теодор	500.00
277	Стефанов Володимир	1,000.00
291	Ґбур Анна	1,000.00
316	Єйна Софія	500.00
325	Стрібула Стефан	1,000.00
325	Стрібула Стефан	1,000.00
325	Ляхович Анна	500.00
330	Палісі Володимир	500.00
334	Заволович Василь	500.00
352	Фореман Садій	1,000.00
356	Дуган Андрій	500.00
361	Стрешак Катерина	500.00
362	Кравчак Анна	500.00
364	Толошкевич Анастасія	500.00
364	Толошкевич Анастасія	500.00
364	Сірацький Іван	1,000.00
369	Климишин Гнат	1,000.00
371	Плакида Ольга	500.00
371	Плакида Ольга	500.00
372	Ярема Василь	1,000.00
374	Варнок Марія	500.00
379	Нетюк Іван	500.00
379	Нетюк Іван	500.00
379	Паламар Маріян	1,000.00
379	Микитин Роман	1,000.00
379	Ільків Марія	1,000.00
397	Добош Іван	500.00
399	Щебивлок Василь	1,000.00
407	Варварук Іван	1,000.00
407	Блонський Марія	1,000.00
414	Павелчак Флоренса	500.00
414	Латик Розалія	1,000.00
430	Кріль Анна	1,000.00
433	Верголик Андрій	1,000.00
441	Лисий Михайло	1,000.00
473	Ґавліч Іван	1,000.00
423	Коваль Марія	1,000.00
488	Крушальницька Софія	500.00
504	Клим Аня	500.00
	Разом	76,750.00

ВИПЛАТИ ЗАПОМОГ З БРАТСЬКИХ ФОНДІВ ЗА МІСЯЦЬ ВЕРЕСЕНЬ 1987

Відділ	Прізвище, ім'я	Сума
29	Ґрін Антоній	50.00
32	Калита Люба	50.00
37	Хитра Марія	50.00
39	Кудлик Андрій	50.00
63	Васик Йосиф	50.00
76	Рожик Андрій	50.00
83	Витіш Марія	50.00
83	Витіш Марія	50.00
83	Жикул Параска	50.00
94	Бабій Гася	50.00
94	Бабій Михайло	50.00
94	Ґох Марія	50.00
106	Мудрий Емілія	50.00
116	Фесенко Марія	50.00
116	Кухлевський Стефан	50.00
127	Дрождовський Іван	50.00
127	Ґрекуляк Стефан	50.00
127	Іваницький Михайло	50.00
131	Ванджура Ізидор	50.00
164	Дейнілс Неллі	50.00
164	Ґелетій Петро	50.00
164	Кудрич Анна	50.00
178	Голт Анна	50.00
180	Сус Йосиф	50.00
194	Прибильський Марія	50.00
194	Прибильський Михайло	50.00
200	Кузьмин Ольга	50.00
200	Васло Катерина	50.00
204	Глинська Катерина	50.00
204	Глинський Еміль	50.00
204	Ковалюк Марія	50.00
206	Бурак Юстина	50.00
221	Сверлик Михайло	50.00
240	Кіндрат Стефан	50.00
276	Мандзяк Йозифіна	50.00
287	Бойчак Павло	50.00
288	Заґвоський Володимир	50.00
305	Бреський Леон	50.00
414	Брезіцька Софія	50.00

Разом 1,950.00

ФІНАНСОВИЙ ВІДДІЛ
ПРИБУТКИ ЗА ВЕРЕСЕНЬ 1987

Членські вкладки $212,994.71
Прибутки книгарні і друкарні 89,178.48
Прибутки від інвестицій:
- Бондів $316,572.18
- Реальності в Кергонксоні, Н. Й. 151,514.29
- Гіпотечних позичок 37,520.64
- Членськикх позичок 3,105.13
- Уділів 2,809.38
- Банків 854.43

Разом $512,376.05

Звороти:
- Федеральних і стейтових податків та соціяльного забезпечення працівників $13,826.38
- Канадських податків і пенсійних оплат працівників 339.94
- Податків від заморгеджованих реальностей 1,623.00
- Премії шпитального забезпечення працівників 895.47
- Кошти публікації „Свободи" 34,615.17

Разом $51,299.96

Різні прибутки:
- Пожертви до Братського Фонду $5.00
- Зиск при продажі бондів 211.87
- З продажі англ. Енц. Українознавства 1,750.00
- Пожертви до Фонду Оборони Укр.
- Спадщини 2,349.03

Разом $4,145.90

Інвестиції:
- Дозрілі і продані бонди $469,936.92
- Сплачено гіпотечних позичок 162,947.63
- Сплачено членських позичок 13,433.69

Разом $646,318.24

Разом загальний прибуток на вересень 1987 $1,516,313.34

Видатки за вересень 1987

Виплати членам:
- Грошові звороти $23,789.37
- За дозрілі вивінувальні грамоти 77,358.75
- Посмертні допомоги 76,750.00
- Відсотки від посмертних допомог 62.55
- Премії за реасикурацію 32.53
- Повернені вкладки 352.84
- Допомога з Фонду Братського 1,950.00
- Стипендії 3,387.67

Разом $183,683.71

Видатки:
- Союзівки $159,541.02
- Книгарні і друкарні 93,722.85

„Свобода" за орган 89.922.22

Організаційні видатки:
- Оголошення $4,120.20
- Винагорода обласних організаторів 5,384.62
- Винагорода Відділових секретарів 9,111.47
- Кошти подорожей обласних організаторів 3,034.38
- Винагорода головного лікаря 375.00
- Кошти обласних засідань 4,684.14

Разом $26,709.81

Платні, забезпечення і податки:
- Платня головних урядовців $12,916.68
- Платня працівників 33,507.72
- Премії за шпитальне забезпечення працівників 14,792.70
- Премії за забезпечення працівників від випадку 72.69
- Федеральні і стейтові податки та соціяльне забезпечення працівників 18,811.87
- Канадські податки і пенсійні оплати працівників 727.73

Разом $80,829.39

Загальні адміністративні видатки:
- Кошти актюарія і статистики $12,000.45
- Банкові оплати за опіку над бондами 4,385.47
- Книжки і друки 32.00
- Меблі і машини 1,637.05
- Загальні канцелярійні видатки 3,358.99
- Кошти канадської канцелярії 280.82
- Поштові оплати 2,100.43
- Кошти друків і приборів 6,923.27
- Кошти телефону 782.67
- Загальні кошти подорожей 1,781.67

Разом $33,282.82

Різні видатки:
- Страта при продажі бондів 45.60
- Виплати Відділу Братської діяльности 226.35
- Дотації 3,500.00
- Спортова акція 870.00

Разом $4,641.95

Інвестиції:
- Закуплено бонди $151,791.30
- Уділено гіпотечні позички 1,904.91
- Закуплено уділи 2,809.38
- Уділено позички на підклад грамот 5,230.13
- Капітальний ремонт на Союзівці 1,784.68

Разом $163,520.40

Видатки за вересень 1987 .... $835,854.87

БАЛЯНС

СТАН ЧИННИЙ:		СТАН ДОВЖНИЙ Фонди:	
Готівка	$1,997,840.08		
Бонди	43,141,545.64	Забезпечений	$57,837,920.47
Уділи	1,195,428.02		
Гіпотечні позички	4,404,114.25	Акцидентовий	1,574,656.02
Позички на грамоти	703,796.55		
Реальності	1,196,710.07	Братський	99,609.28
Друкарські і електронічні машини	335,787.39	Сирітський	363,386.31
Позичка для Корпорації Дому УНС	7,000,000.00	Захисту	113,685.78
Позичка для УНС Корп. ім. Д. Галичина	104,551.04	Наглої потреби	90,515.18
Разом	**$60,079,773.04**	**Разом**	**$60,079,773.04**

ЗВІТ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ВІДДІЛУ УНСОЮЗУ

ЗДОБУТКИ ОРГАНІЗАТОРІВ УНСОЮЗУ ПО ОКРУГАХ

У ВЕРЕСНІ 1987 Р.

Ч.В.	Організатор	Придбав у вересні	Сума забезпечення				Разом у 1987 р.
	Округа АЛЕНТАВН						
124	І. Драбік	1	3,000				1
	Округа БОСТОН						
307	Д. Галонжка	2	8,000	1АДД			6
374	В. Гетьманський	1	5,000			1сп	1
		3		**1АДД**		**1сп**	
	Округа БОФФАЛО						
40	М. Лупічук	4	18,000			4сп	6
127	Марія Гаравус	1	3,000				10
		5	**21,000**			**4сп**	
	Округа ЧІКАҐО						
22	Гелен Скот	3	13,000			2сп	3
379	В. Семків	1	3,000				14
399	Р. Припхан	1	1,000				8
		5	**17,000**			**2сп**	
	Округа КЛІВЛЕНД						
180	Г. Жеребняк	2	2,000		2ТР		3
328	Б. Ковч	2	40,000				2
		4	**42,000**		**2ТР**		
	Оркуга ДІТРОЙТ						
82	О. Марущак	7	31,000	1АДД			9
94	Р. Татарський	1	5,000				7
174	А .Слюсарачук	2	2,000				22
183	П. Залуга	1	5,000	1АДД			5
292	Стела Фелик	1	1,000				6
		12	**44,000**	**2АДД**			
	Округа ДЖЕРЗІ СИТІ						
170	Галина Гаврилюк	1	5,000				9
270	С. Островський	1	2,000			1сп	3
287	Данута Ясінські	1	10,000				3
3	М. Стецина	11	39,000		6ТР	4sp	37
	Н. Бойко	8	232,000		2ТР		
	Ю. Гафлінг	2	6,000				
		24	**294,000**		**8ТР**	**5сп**	
	Округа МІННЕАПОЛІС						
385	М. Крамарчук	1	5,000				3
	Округа МОНТРЕАЛЬ						
434	Олександра Дольницька	1	1,000				16
465	Текля Мороз	1	5,000				10
		2	**6,000**				
	Округа НЮАРК						
27	Р. Лапичак	1	5,000				9
	Округа НЮ ЙОРК						
8	Марія Кульчицька	1	1.000				5
194	М. Юзенів	4	18,000	2ADD			10
200	І. Пригода	1	5,000				5
256	Ольга Недошитко	1	1,000				4
293	Р. Форостина	1	1,000		1ТР		2
		8	**26,000**	**2АДД**	**1ТР**		
	Округа ПЕРТ АМБОЙ						
372	Софія Лонишин	2	7,000	1АДД		1сп	8
	Округа ФІЛЯДЕЛЬФІЯ						
105	Й. Ракочий	2	50,000				2
156	М. Новак	1	5,000	1АДД			6
231	В. Пастушок	1	1,000		1ТР		25
237	М. Крика	2	2,000		2ТР		5
331	І. Куйлич	1	3,000				1
352	Я. Щербак	1	5,000				1
375	П. Тарнавський	1	1,000				4
397	М. Нич	1	40,000				3
		10	**107,000**	**1АДД**	**3ТР**		
	Округа РОЧЕСТЕР						
66	П. Лещишин	1	2,000				1
217	С. Приймак	4	4,000				23
316	І. Галуга	1	5,000				18
		6	**11,000**				
	Округа СКРЕНТОН						
409	Ґенет Болант	1	20,000				1
	Округа ШАМОКІН						
7	Гелен Словік	1	3,000				1
78	І. Петрунцьо	2	2,000				6
305	Маргарета Гентош	3	15,000				10
		6	**20,000**				
	Округа СИРАКЮЗИ—ЮТИКА						
330	Я. Мартинюк	1	1,000				1
	Округа ТОРОНТО						
441	Д. Занкевич	1	5,000	1АДД			4
466	П. Крутиголова	1	5,000				1
		2	**10,000**	**1АДД**			
	Округа ВІННІПЕҐ						
444	Л. Вовк	1	10,000				2
445	І. Геврик	4	6,000				14
493	Катруся Стефанюк	4	40,000				4
		9	**56,000**				
	НЕОБ'ЄДНАНІ ВІДДІЛИ						
368	А. Маринюк	2	10,000				8

ЗДОБУТКИ ОКРУГ УНСОЮЗУ У ВЕРЕСНІ 1987 РОКУ

П.Ч.	Округа/осідок	Число Відділу	Придбано чл. у вересні	Разом	Забезпечена на суму у вересні	Забезпечена на суму разом	АДД
	Округи ПЕНСИЛЬВАНІЇ						
1.	Філядельфія	40	10	111	$107,000	$632,000	9
2.	Піттсбурґ	18	–	42	–	111,000	–
3.	Шамокін	17	6	37	20,000	109,000	–
4.	Алентавн	13	1	28	3,000	226,000	3
5.	Скрентон	5	1	6	20,000	31,000	1
6.	Вілкс Бери	7	–	10	–	55,000	–
	Разом	**100**	**18**	**234**	**$150,000**	**1.164,000**	**13**
	Округа МЕРИЛЕНДУ						
	Балтімор	8	–	37	–	$137,000	5
	Округи НЮ ЙОРКУ						
1.	Ню Йорк	31	8	65	$26,000	$186,000	2
2.	Сиракюзи-Ютика	14	1	15	1,000	58,000	–
3.	Рочестер	10	6	50	11,000	125,500	3
4.	Трой	8	–	27	–	69,500	–
5.	Боффало	7	5	23	21,000	72,000	3
	Разом	**70**	**20**	**180**	**$59,000**	**$511,000**	**8**
	Округи НЮ ДЖЕРЗІ						
1.	Нюарк	18	1	44	$5,000	$559,000	2
2.	Джерзі Сиіті	11	24	68	294,000	951,500	–
3.	Перт Амбой	12	2	33	7,000	300,000	3
4.	Пассейк	4	–	16	–	375,000	–
	Разом	**45**	**27**	**161**	**$306,000**	**2,185,500**	**5**
	Округи ІЛЛИНОЙ, МИШИҐЕН, ОГАЙО						
1.	Чікаго, Ілл.	31	5	75	$17,000	$249,500	1
2.	Детройт, Миш.	20	12	56	44,000	163,000	7
3.	Клівленд, Огайо	20	4	41	42,000	307,500	1
4.	Янгставн, Огайо	7	–	17	–	59,000	
	Разом	**78**	**21**	**189**	**$103,000**	**$1779,000**	**9**
	Округи НОВОЇ АНГЛІЇ						
1.	Ню Гейвен, Конн.	14	–	14	–	$98,000	1
2.	Бостон, Масс.	5	3	9	13,000	72,000	2
3.	Вунсакет, Р.Ай.	6	–	13	–	81,000	
	Разом	**25**	**3**	**36**	**$13,000**	**$251,000**	**3**
	Округи ЗАХІДНІХ СТЕЙТІВ Америки						
1.	Центральна	6	–	1	–	$50,000	–
2.	Міннеаполіс, Мін.	6	1	5	5,000	31,000	–
3.	Ст. Луіс, Мо.	3	–	3	–	3,000	–
	Разом	**15**	**1**	**9**	**$5,000**	**$84,000**	–
	Необ'єднані Відділи Америці	20	2	25	$10,000	$209,000	-
	Округи КАНАДИ						
1.	Торонто, Онт.	21	2	21	$10,000	$62,000	2
2.	Монтреаль, Квеб.	6	2	33	6,000	74,500	2
3.	Ніяґара, Онт.	10	-	23	-	123,000	3
4.	Захід Канади	14	9	21	56,000	94,000	
	Разом	**51**	**13**	**98**	**$72,000**	**$353,500**	**7**
	Загальна сума	**412**	**105**	**969**	**$718,000**	**5.674,000**	**50**

Греко-католицька...

(Закінчення зі стор. 3)

владика утримував при помочі „Вісника Мукачівської єпархії в Чехословацькій Республіці", перше число якого появилося вже 1-го січня 1939 року.

Хоч мадяри не дозволили ОО. Василіянам вивезти з собою їхню друкарню з Ужгороду, все ж таки вони почали продовжувати свою видавничу працю при державній друкарні в Хусті. Ось так уже під кінець січня 1939 року появилося перше число їхнього релігійного місячника „Благовісник", під редакцією о. Севастіяна Сабола, ЧСВВ. Крім монастирів на Чернечій горі біля Мукачева, в Малім Березнім, Імстичеві і Бороняві, ОО. Василіяни відкрили нові свої осідки при гімназії у Великому Бучкові та в Рахові. А Сестри Василіянки, покинувши Ужгород, перебрали під своє управління епархіяльний сиротинець у Хусті та дівочий інтернат при учительській семінарії у Севлюші.

Ось як накреслив пляни своєї діяльности сам Владика:

„Я ясно бачу, що нам треба свідомого духовенства, нам треба священиків-суспільників, що працювали б між народом, а не тільки з проповідниці. Тому найголовнішою справою стає відповідне виховання нових кадрів священиків-патріотів. В цьому напрямі ми вже працюємо. В короткому часі перенесемо нашу Духовну Академію з Ужгороду до Оломовцу, де наші богослови матимуть свій окремий ректорат. Зі свого боку, я подбаю, щоб нашим семінаристам дати здорове виховання під опікою ОО. Василіян, яких так і відчувається у нас брак. Дальше розписано конкурс для богословів, які виїхали б на теологічні студії до Риму.

Друга справа — це праця духовенства серед народу і для народу. Тут найважливіше порушити т.зв. католицьку акцію. Треба, щоб священики при кожній парафії дібрали собі здібніших мирян і при їхній помочі пізнавали проблеми й потреби своїх вірних. Для бідних треба постаратися про допомогу, для недужих треба подбати про шпиталі, вбогих дітей примістити на удержання при багатших родинах тощо. Треба засновувати верстати праці, молочарські чи загально господарські школи, розповсюджувати народне виробництво. Очевидна річ, що під усю цю акцію треба поставити здорове національне підложжя.

Нарешті, наше духовенство повинне віддатися культурно-освітній праці при „Просвіті" чи інших суспільних установах, щоб здобути собі інтелігенцію і разом з нею йти рука-в-руку в розбудові нашої молодої держави" (див. згадане інтерв'ю в „Новому часі", стор. 4).

Секретар єпископа о. Решетило у своїх „Споминах" пише:

„Ми снували широкі пляни розбудови релігійного життя на Карпатській Україні, до яких влада завжди ставилася прихильно. Можу з приємністю підкреслити, що між владними чинниками й єпархіяльним правлінням не було найменшого непорозуміння. Були пляни будувати достойний катедральний храм і єпископську резиденцію, разом з модерною духовною семінарією, засіяти єпархію діточими садочками й притулками для старших і хворих, зреорганізувати душпастирську працю, покріпити релігійну пресу, переорати місіями й реколекціями всі парафії тощо. Велике число священиків з Галичини, де їх було надміру, голосилося до праці на Карпатській Україні" (див. „Карпатська Україна — Єп. Секретар", стор. 4).

Більшість духовенства ревно співпрацювала з Владикою Діонисієм, щоб піднести релігійно-культурне життя в Карпатській Україні, однак знайшлися і такі, що старались паралізувати всякий прогрес. До них владика Діонисій звернувся своїм новорічним батьківським напімненням: „Уважаю своїм архипастирським обов'язком звернути увагу Впр. ОО. Духовникам, щоб свідомі своїх душпастирських завдань, якнайдальше держались від всякої протидержавної агітації... Нема й не може бути такої влади, яка гляділа б на протидержавну агітацію через пальці, без огляду на те, хто нею проводить" („Нова Свобода", 14. 1. 1939, стор. 3).

В 1924 році Апостольська Столиця була примушена усунути тодішнього мукачівського єпископа Антонія Паппа із-за його промадярської політики й призначила його Апостольським Адміністратором тих українських парафій, що по Тріянонському договорі залишилися на території Мадярщини (біля 22 парафій) з осідком у Мішкольці. Тепер, під кінець 1938 року, мадяри задумали усунути єпископа Стойку з Ужгороду, а на його місце привернути єпископа Паппа. Щоб скомпромітувати єп. Стойку й змусити Апостольську Столицю відкликати його до Риму, мадярська влада відновила процес колишнього професора епархіяльної семінарії о. Стефана Фенцика, якого Владика Стойко суспендував „за непослух" 1934 року і який тоді покинув священство. Тож тепер Фенцик, який був провідником москофільства на Закарпатті, але скрито служив мадярам, виточив проти єп. Стойки судовий процес. Процес закінчився в кінці січня 1939 року. Мадярський вищий суд примусив єп. Стойку звільнити Фенцика від усіх церковних кар і привернути йому право виконувати священичі фукції. Тоді Апостольський Престол покликав скомпромітованого єп. Стойку до Риму, де почали переговори про передачу ужгородської єпископської резиденції єп. Паппові („Нова Свобода", 9. 11. 1939, стор. 5; „Місіонар", Жовква 1939, стор. 77). Пляни усунути єп. Стойку були перешкоджені тільки березневими подіями 1939 року.

Мадярські війська зайняли Хуст десь під вечір 16-го березня. Владику Няраді, який був забезпечений ватиканським дипломатичним пашпортом, спочатку залишили у спокої. Та вже в суботу, 18-го березня, зачали переводити в його резиденції трус, шукаючи якихсь компромітуючих документів. Та ось що о. Решетило записав у цій справі:

„На рішучий протест Владики члени мадярської тайної поліції відійшли з порожніми руками. Та вже сполудня того самого дня прийшов капітан поліції з двома жандармами і заявив, що Владика арештований і не сміє ні з ким контактуватися, навіть зі мною чи службою. Коло дверей його кімнати поставив сторожу, двох жандармів з наїженими штиками.

Я негайно, ще того дня, написав листівку до о. Й. Лабая, ЧСВВ, в Римі, в якій я повідомив його про арештування Владики й просив інтервенювати у Ватиканських властей. На моє диво листівка дійшла несподівано швидко й уже в четвер, дня 23 березня, Ватикан подав протест проти обмеження свободи церковного достойника, забезпеченого дипломатичним пашпортом. Але про це ми вже довідалися аж у Будапешті.

Побут Владики Діонисія у Хусті мадярам не був бажаним. Вони постановили позбутися його хоч би підступом, бо насиллям не випадало. В середу ранком, дня 22 березня, у Владики з'явився згаданий капітан і заявив, що на приказ головнокомандуючого окупаційної армії, ген. Генриха Ветга, він має доставити Владику на міністерство культу в Будапешті, бо міністер Балінт Гоман бажає обговорити з ним деякі справи. На те Владика заявив, що не має ніякого діла з мадярським міністром культу й тому він не думає їхати до Будапешту, хіба що Апостольський Престол йому накаже. Тоді сторож безпеки заявив: — 'Як так, то вжиємо насилля, бо наказ мусить бути виконаний!'

Попрощавшись зі мною, Владика поставив такі умовини: 1) він поїде, але тільки в товаристві свого секретаря, 2) перед виїздом мусить мати повну свободу поладнати церковні свої справи, 3) день і спосіб подорожі він сам вибере. Капітан тоді заявив, що сам у тій справі не може нічого рішати й тому телеграфічно віднесеться до Будапешту по дальші інструкції. Під вечір того ж дня, показуючи нам довгу депешу з Будапешту, капітан повідомив Владику, що його умовини прийнято, але вже в п'ятницю сполудня міністер культу чекає на Владику.

Так у п'ятницю ранком, дня 24 березня, ми обидва з Владикою виїхали з Хусту автом, у супроводі мадярського жандарма (у цивілі). Їхали ми через Берегово, Ніредьгазу, Дебрецин і Сольнок, а до Будапешту заїхали аж вечором, біля 9-ої год. Жандарм подзвонив на міністерство культу, а йому відповіли, що ми вільні й можемо робити, що нам угодно, бо міністер взагалі не бажав говорити з Владикою.

Я тоді подзвонив до Апостольської Нунціятури, а нам відповіли, що сам нунцій чекає на нас з вечерею та запрошує до себе на нічліг. На нунціятурі нас дуже чемно привітав сам Апостольський Нунцій, архиєпископ Анджело Ротта, який також нас повідомив, що єпископові О. Стойці привернено владу над цілою Мукачівською єпархією, з вийнятком парафій нижнього Земплина, які припали до Словаччини. На другий день, десь опівночі, полагодивши всі свої справи, ми виїхали до Загребу. На двірці в Будапешті ще нас попрощав міністер Юлій Бращайко, голова карпато-української делеґації, яка приїхала вести переговори з мадярами в імені нашої влади. У склад делеґації ще входили: міністер здоров'я д-р Микола Долинай та інж. Михайло Дутка" (С. Рететило, „Закарпаття — З Хусту до Риму", стор. 1-5 доривочно).

Приїхавши до Загребу до єпархії семінарії, владика Діонисій застав там президента Волошина з його секретарем, міністра А. Штефана й інших знайомих, що виїхали з Хусту через Румунію і щасливо дісталися до Югославії. Відтак у вівторок, 28-го березня, владика Діонисій з о. Решетилом вибралися в дальшу дорогу, до Риму, де замешкали в Українській Папській Колеґії св. Йосафата на Джаніколо. Про перебування у Римі о. Решетило записав отаке:

„В Римі ми перебули майже два тижні. У тому часі нам треба було виготовити різні звіти, тому в мене було досить багато праці. Але при цій нагоді я познайомився з деякими урядовцями Східньої Конґреґації, як теж відвідали ми деяких достойників, між іншими Секретаря Стану, Кардинала Люїджі Мальоне. Та до найкращих відвідин таки належала авдієнція у Святішого Вітця, Папи Пія XII, дня 4 квітня 1939 р. Преосв. Няраді виїхав до Загребу дня 13 квітня й тим скінчилося моє секретарювання".

Тут закінчуються цінні „Спомини" секретаря Владики Діонисія Няраді, бл.п. о. Стефана Решетила, ЧСВВ, який разом з Владикою пережив славні дні Карпатської України. Вони обидва записались золотими буквами до історії відродження Срібної Землі, що довело до незабутнього історичного акту проголошення Карпатської України незалежною державою на чолі з президентом, вибраним законним Соймом Карпатської України, що ним став наш незабутній Батько, о. шамб. Августин Волошин, який власною кров'ю вписав своє ім'я в мартиролог закарпатських українців в боротьбі за свою правду і волю.

Національна...

(Закінчення зі стор. 3)

доступу до европейського політичного світу, щоб відвернути небезпеку національної смерти, яка їм грозила з можливости австро-угорського „Вирівняння", яке сталось 29-го травня 1867 року.

Авторами „Вирівняння" були: граф. Фрідріх Ф. Бойст (Friedrich F. Beust), граф. Андраші Ґюла (Andrassy Gyula) і Деак Ференц (Deak Ferencz), які в справі „Вирівняння" поставились на протинаціональну концепцію, тобто на виключення проблеми народів, живучих в Австро-Угорщині. Оба партнери виходили з тої засади, що „в такому разі вже не буде перешкод для видання таких законів, які забезпечать керівне становище для мадярського елементу в рамках наших кордонів". У зв'язку з тим, вказали й на „вигоди", на які мадярська й німецька національности з певністю можуть покладатись, якщо б виступали рука в руку проти домагань решти народів імперії".

Етвеш із колом своїх співробітників поставився проти такого способу рішення, доводячи, що така „повишеність була б для нашого народу найбільшим ударом". Таким чином, Австрія, яка була незрівняно ліберальніша до своїх народів ніж Мадярщина, у „Вирівнянні" зрівнялася з нею.

Мадярщина знову дістала свій парлямент і державну самоуправу. Спільними остались міністерства закордонних справ, фінансів та військових справ. Мадяри одержали повні й необмежені права над чужими їм народами. Був це початок цілковитої національної та культурної руїни, завершений насильною мадяризацією, від якої Мадярщина сподівалась скорого національного похорону своїх народів.

Єдиним слов'янським народом, що скористав із „Вирівняння", були поляки, які творили 10 відсотків населення Австрії. Австрія потребувала їх підтримки в парляменті при вирішуванні економічних проблем імперії, військового бюджету та бюджету з Мадярщиною. В змислі домовлення проблема „Вирівняння" підлягала новому обговоренню-ревізії кожних десять літ, для чого Австрія потребувала найбільш прихильного до неї народу — поляків.

Основним недомаганням „Вирівняння" було те, що Австрія не знайшла в собі сили, всупереч спротиву мадярів і німців, вирівнятись із оправданими вимогами своїх слав'янських народів.

В добі „Вирівняння" виступала Мадярщина в дусі своєї власної теорії „єдиної і неподільної мадярської політичної нації", яку творять всі „національності, жиючі в країні". („Magyaror szag", і861 с.295, 1862 с.58). Зрозуміло, що з таким підходом до національних проблем в минулому і тепер жадний з народів не був вдоволений. Це невдоволення приніс часопис „Ost und West" за 1861 рік ч. 352 в таких словах: „Те, що мадяри вважають за максимум поступок слав'янам і румунам, неможливо признати ані за мінімум здійснення засади національної та політичної рівноправности".

Таким чином „Вирівняння" було хвилево вдалою розв'язкою гострої політичної проблеми імперії, але без тривкого державницького змісту, що показалось відтак в кінці Першої світової війни.

ЧУДОВИЙ ВИСТУП ХОРУ „ТРЕМБІТА"

Сестрицтво ім. Св. Покрови при українській православній парафії Святої Тройці в Ірвінгтоні, Н. Дж., рік річно величаво святкує день своєї Покровительки.

Цього року у неділю, 18-го жовтня, це всеукраїнське свято прибрало дещо інших форм та особливих розмірів своїх святкувань. Урочисту Службу Божу відправив настоятель парафії о. прот. Сергій Непріль при співі церковного хору під диригентурою Дмитра Олійника. Після Служби Божої всі вірні й гості сходили до церковної залі на святочний обід, влаштований парафіяльним Сестрицтвом.

В той день на запрошення Сестрицтва в церковній залі під час обіду відбувся гостинний виступ хору „Трембіта". Вже сама присутність цього хору невимушено створила оцю небувалу урочисту атмосферу.

Як відомо, хор „Трембіта" на терені Нюарк-Ірвінгтон і околиць вже має свою історію, яка неперервно продовжує традицію свого існування. Велике число виступів на різних сценах і при різних нагодах як рівно ж низка самостійних концертів принесла для хору „Трембіта" неабияке признання від дооколичного громадянства, а при тому похвалу, честь і славу. У вступному слові при відкритті свята заступниця голови сестрицтва Анна Олійник представила присутнім на залі хор „Трембіта", диригента цього хору Рафаїла Венке та при фортепіяні невтомну всім відому Марію Павловську. Після цього А. Олійник попросила о. настоятеля провести молитву. Всі присутні на залі відспівали Господню молитву „Отче наш".

У програмі виступу хору „Трембіта" були такі точки: „Їхав стрілець на війноньку", муз. М. Гайворонського, „На городі білі маки", муз. М. Леонтовича, „На вулиці скрипка грає", муз. О. Кошиця, „Понад Прутом моя Коломия", муз. Д. Циганко, „Їхав козак за Дунай", муз. Г. Давидовського. Сольо виконували Уляна Стадник і маестро Р. Венке. „Херувимська пісня", 2-га част, муз. Рафаїла Венке.

Цю останню точку треба особливо вирізнити, бо цей музичний твір маестро Р. Венке присвятив тисячоліттю хрищення України. Аналізуючи в цілости перебіг виступу хору „Трембіта" треба ствердити, що це був справжній концерт. Приємне злиття голосових партій, рівномірність звучання царювали на протязі всього концерту. Помітна була велика праця хористів, але і не притаєний також великий труд диригента. Збереження усіх динамічних нюансів мило ділав на присутніх.

Сопранове сольо Уляни Стадник і тенор Рафаїла Венке в пісні „Їхав козак за Дунай" були знамениті. Не можна промовчати виразний і чіткий фортепіяновий супровід у всіх піснях Марії Павловської, яка своїм умінням творила хористам і солістам багате музичне підложжя. Тому й успіх концерту був неймовірний. Присутні обдаровували хор „Трембіту", диригента, солістку У. Стадник, Марію Павловську рясними оплесками. Здавалося, що овації не буде кінця. Рафаїл Венке як молодий диригент має природний талант. Він вповні заслуговує бути мистецьким керівником хору „Трембіта". У нього як українця є абсолютне мистецьке почуття до української пісні. Вимоги від хористів та культурний підхід у вивчанні репертуару, прегарна індивідувальна інтерпретація, а що найголовніше — уміння передати це хористам. Цей гідний уваги тріюмфальний концерт хору „Трембіта" в день свята Покрови в Ірвінгтоні, Н. Дж., на довго залишив у всіх присутніх незабутнє враження.

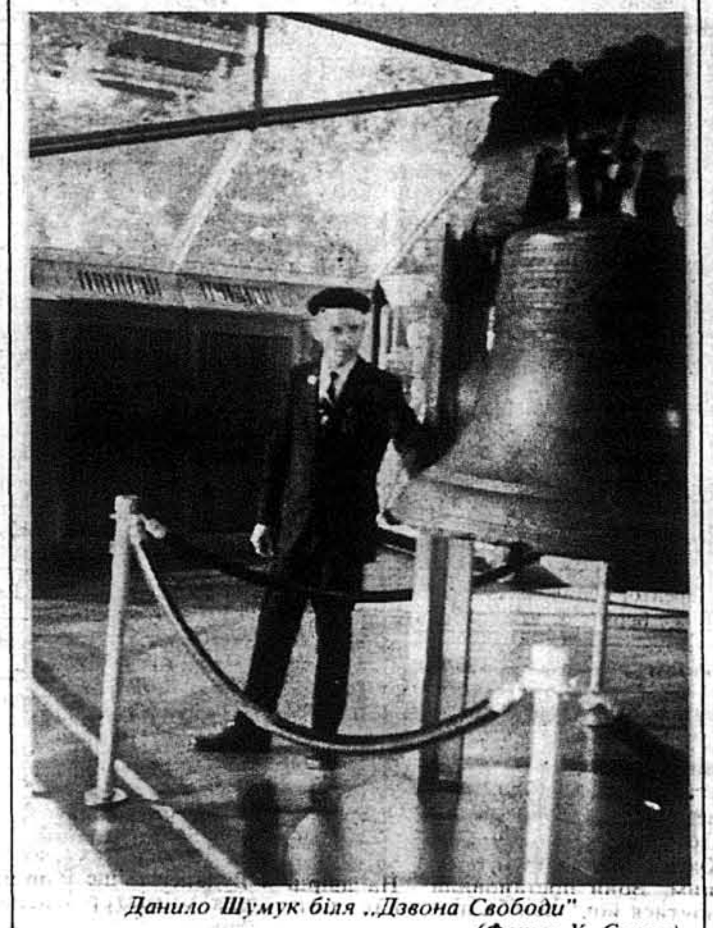
Своя пісня нашого українського народу це не лише розвага, але суть його душі. Увесь народний світогляд відбувається в обрядах, які пояснює наша пісня. І тут якраз осмілююсь звернутися з апелем до всіх осіб, які могли б поповнити ряди хору „Трембіта" й прийти на зміну старшим. Наша молодь, вихована при наших молодечих організаціях, безперечно свідома нашої майбутності. Вона здобула відповідну освіту й займає високі становища в американському суспільстві. Але це ще не все. І орли мають високі полети, літають попід хмари, однак сідають низько, щоб здобути поживу. Цією поживою для нас, свідомих українців, є наше необняте й неоцінене хорове мистецтво. Нашим святим, життєвим обов'язком є його зберігати, бо воно залишене нам нашими безсмертними композиторами.

Дмитро Олійник

Д. ШУМУК У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Д. Шумук слухає вірш „Рідний край", що його деклямує Іся-Скульська.

Данило Шумук біля „Дзвона Свободи"
(Фота: Х. Сеник)

В неділю, 25-го жовтня ц.р., о годині 3-ій по полудні у великій залі Українського Освітньо-Культурного Центру у Філядельфії зібралось понад 500 осіб, щоб привітати та послухати довголітнього в'язня-страдальця совєтських тюрем та концентраційних таборів Данила Шумука. Зустріч відкрила голова філядельфійського Комітету Оборони Національних і Людських Прав в Україні (який був господарем цієї небуденної зустрічі) Уляна Мазуркевич. В імені Комітету та всіх присутніх вона привітала і коротко подала життєвий шлях борця за національні і людські права. Іся Скульська вручила Д. Шумукові китицю квітів та віддеклямувала вірш Г. Чупринки „Рідний край".

Данило Шумук сердечно подякував за тепле привітання та розповів про свої переживання, про сучасний стан в Совєтському Союзі, а зокрема про ґорбачовську „гласніть". Розповів про свої свідчення у Вашінгтоні перед Гельсінкською Комісією.

Приємно вразило його, що українці у вільному світі живуть своїм релігійним і національним життям та висловив побажання, щоб у громаді панувала взаємна пошана і толеранція, а щоб молодше покоління перебирало провід і працю старших. Після його виступу слідували запити присутніх, на які Данило Шумук давав вичерпні відповіді.

Цього самого вечора дорогого гостя щиро гостили членки КОНЛПУ, які мали змогу краще познайомитись з колишнім політв'язнем, молодечий вигляд і сильний голос якого не вказували на довголітні терпіння.

Данило Шумук прибув до Філядельфії ще в суботу, 24-го жовтня, та в товаристві членок філядельфійського Комітету відвідав деякі українські установи і мав зустріч з екзекутивою ЗУАДК-у на чолі з його президентом д-ром Олександром Біликом.

У понеділок, 26-го жовтня, Д. Шумук відбув інтерв'ю з журналістом Едґаром Вілліямсом, в наслідок чого 27-го жовтня появилася обширна стаття пера цього журналіста з двома знімками в часописі „Філядельфія Інквайрер" п. н. „Дисидент поділяє любов свободи".

Цього самого дня в пополудневих годинах Д. Шумук дальше оглядав цікавіші пам'ятники Філядельфії.

У вівторок, 27-го жовтня, Д. Шумук оглядав і подивляв українські церкви та відвідав Баля Інститут, де його сердечно привітав директор цього інституту д-р Марк Столярік.

Всі пам'ятки, які оглянув Д. Шумук у місті Братньої Любови, зробили на нього велике враження, зокрема найбільш зворушив його „Дзвін Свободи", саме цієї свободи, за яку він довгі роки терпів і боровся.

Х. С.

ВІДБУВСЯ ДРУГИЙ З'ЇЗД МІТТЕНВАЛЬДЦІВ

Цей з'їзд, що відбувся 17-го і 18-го жовтня ц.р. на „Верховині", був вдалий щодо кількости зареєстрованих і щодо настрою, у якому він проходив. Зареєстрованих було 140 осіб, головно нижче шістдесятки, отже людей, що вийшли з таборів після закінчення середньої освіти. Значить — молодь.

З'їзд відкрив голова Организаційного комітету Андрій Бук і подав коротко, чому він відбувається, називаючи та з'ясовуючи низку наших намагань реалізувати постанови I з'їзду міттенвальдців, що відбувся також на „Верховині" 25-го і 26-го серпня 1973 року. Голова згадав командантів таборів, членів ділових комісій і багатьох колишніх мешканців, що їх Бог покликав до себе, і просив присутніх вшанувати їх пам'ять.

Після полуденку вибрано президію з'їзду. Предсідником вибрано Ярослава Дужого, а секретаркою Марію Шепарович. До почесної президії запрошено „австралійця" Омеляна Бучацького, а також інж. Романа Ракочого, ред. Зенона Снилика, Володимира Саляка, Петра Рогатинського і Варку Бачинську.

Наради були дуже речеві, йшлося про те, яку книжку ми хочемо видати та як до того взятися. Ред. Зенон Снилик звернув увагу на те, що нам спершу треба знайти себе, зібрати адреси наших людей, зацікавити їх нашими справами. Цей контакт з колишніми міттенвальдцями дасть нам можливість оцінити наші матеріяльні можливості, бо ж видання книги потягне за собою великі витрати. Треба вже тепер шукати спонзорів для цієї книги, треба їх число поширювати, утверджувати.

Беручи те все до уваги, вибрано відповідні ділові комісії. До видавничої комісії, що мала б організувати матеріяльні засоби на видання, вибрані Василь Мочула, Варка Бачинська, Реня Ставнича і Роман Канюка. До редакційної комісії вибрані Зенон Снилик, Петро Рогатинський, Рута Галібей і Омелян Бучацький.

А тому, що вирішено скликати третій з'їзд літом 1990 року, для зорганізування того з'їзду та вручення його учасникам готової книги, вибрано також комісію, що мала б зорганізувати такий з'їзд. До цієї „з'їздової" комісії вибрані Михайло Мочула, Люба Федун, Іванка Солтис та Орест Кузьма. Комісіям надано право кооптувати співробітників і членів.

Для координації праці усіх цих комісій з'їзд вибрав координатором Юрія Українського.

Вибрано також контрольну комісію в складі Андрій Бук, Анна Леуш, Роман Ракочий, Володимир Саляк і Ярослав Ґавур.

Проведено також збірку на видавничий фонд з вислідом 3,580 дол. Дальшу збірку вестиме видавнича комісія при помочі своїх зв'язкових по всіх осередках, де тільки живуть колишні мешканці міттенвальдських таборів.

Спільна вечеря в суботу мала характер сентиментального зібрання, кожний переживав зустріч із давноминулим таборовим життям, згадував сумне — невеселе, але промите в багатьох споминах, зведене до ще одного конечного відтинку життя, без якого не було б цілости.

Господар вечора Ярослав Дужий попросив о. Юліяна Осадцу провести молитву. Ярослав Гавур, як секретар організаційного комітету, прочитав привіти від тих, що не могли бути на з'їзді. Привіти прислали о. крилошанин Богдан Смик, о. Ярослав Свищук, маєстро Йосип Гірняк і Олімпія Добровольська, інж. Володимир Сіяк з родиною, Теодор Б. Ступницький і Нестор Филипович.

О. крилошанин Богдан Смик не міг приїхати на з'їзд, бо того самого дня йому справляла його парохія в Ютиці ювілей 50-ліття священства. З'їзд вислав своєму таборовому парохові поздоровлення з підписами всіх своїх учасників. Вислано також привітання і побажання доброго здоров'я проф. Романові Романишинові, що не міг прибути через невтішний стан здоров'я.

З великою увагою прослухали присутні слово о. Івана Яремина про його душпастирську працю серед українців в околиці Ґданська. Його парохія займає колосальний простір, 65 сіл із трьома-чотирма вірними в кожному. Треба подивляти тверду віру тих людей, а також треба цінити завзяття і працьовитість таких священиків.

Господар вечора весь час повертався до Міттенвальду, згадував різні моменти з життя табору, вихваляв „геройства" тодішньої молоді і часом бився в груди за її „гріхи".

У програмі вечора був виступ мистецького ансамблю „Дзвін". Цим разом ансамбль виступав у складі Тамари Лихолай, Анни Плескун і Роми Ґавур. А часом також співав Ярослав Гавур, хоч властиво його функція адміністратора. Присутні прийняли виступ цього ансамблю довготривалими оплесками. Його репертуар милий і актуальний.

Другий виступ приготували юнаки в часі таборування у Міттенвальді. Їх провідник Антонович, а їх репертуар — українські народні пісні. Присутні вітали їх ентузіястично, бо вони впродовж кількох хвилин проспівали цілий ряд народних пісень, користуючись тільки натяками, примушуючи слухачів докінчивати початі і недоспівані пісні. Виступ був добрий.

Після вечері відбулася забава при музиці також міттенвальдця Богдана Гірняка. Музика грала, чудові солісти доповнювали музику, а міттенвальдський народ танцював безупину.

В неділю, 18-го жовтня, відправилася у місцевій церкві Служба Божа в наміренні живих міттенвальдців а після неї Панахида за спочилих.

На спільному полуденку голова організаційного комітету подякував управі „Верховина" за гостинне прийняття, за опіку над усіма присутніми, а міттенвальдцям — за приїзд на цей з'їзд та побажав усім вибраним комісіям успіху у виконуванні їхніх завдань.

Оцінюючи цей з'їзд міттенвальдців треба ствердити, що він був добре підготований і проведений. Це безперечно заслуга організаційного комітету, а головно його голови Андрія Бука і секретаря Ярослава Ґавура. Справне й цікаве його переведення — це заслуга президії з'їзду, голови Ярослава Дужого і секретарки Марії Шепарович. Міттенвальдців належить похвалити за їх сентимент до їх таборів, де провели якийсь час і були їх рушійною силою. І завдяки цьому сентиментові приїхали на цей з'їзд, а вибрані до різних комісій узяли на себе різні обов'язки до виконання.

П. Рогатинський

З ПРОВЕДЕНИХ ОПИТІВ у правничих школах різних університетів, виявляється, що наступна зміна кандидатів на публічні пости починає журитися своїми задавненими скелетонами у шафах. Незважаючи на те, що думки на конкретні випадки так як Байдена, Гарта чи Ґінзбурґа є поділені, одначе ці явища були катаклізмами їхніх теперішніх застанов, а навіть у деяких випадках зміною життєвих навичок.

ГАЗЕТА „ВАШІНҐТОН ТАЙМС", покликаючись на американські військові джерела і Пентаґон пише, що в районі Комсомольська на Амурі совєти опустили з доків у воду третій модерний підводний корабель, керований атомовою силою, названий „Акулою". Підводні човни типу „Акула" озброєні атомовими ракетами „СС-НХ-21" торпедами і протилетунськими ракетами меншого калібру.

КОЛИШНІЙ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Ізраїля Менахем Беґін, відзначаючи 10-ту річницю приїзду до Єрусалиму колишнього президента Єгипту Анвара ель-Садата, заявив, що ці відвідини і підписаний у Кемп Дейвиді договір є найважливішими досягненнями ізраїльської дипломатії. Як виглядає з інтерв'ю, яке дав Беґін кореспондентам, посередником між ізраїльським урядом і єгипетським президентом був тоді президент Румунії Ніколае Чаушеску. Садат спочатку вагався, а потім, переконавшись, що сам Беґін й інші ізраїльські політики, хочуть замирення, рішив прийняти запрошення М. Беґіна. Не можна виключати, що за цей крок Садат заплатив життям, бо після поїздки до Єрусалиму мусулманські фанатики, як відомо, вбили його під час військової паради на почесній трибуні в Каїро.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ у п'ятницю, 13-го листопада, закінчились конструктивні переговори між представниками Франції і Західньої Німеччини, у яких брали участь президент Франції Франсуа Міттеран і канцлер західньонімецького уряду Гельмут Коль. Метою переговорів в Карльсруге було зміцнити співпрацю обидвох країн, збільшити торговельну й іншу виміну і зайнятись спільним розпрацюванням пляну оборони. В кінцевому спільному комунікаті говориться, що в тому напрямку вже зроблено крок вперед для створення франко-німецького оборонного бльоку. Політичні спостерігачі кажуть, що незабаром, після усталення деяких технічних справ, буде створений франко-німецький військовий корпус, який матиме оборонний характер, а сама ідея оборони може значно поширитися на інші країни Західньої Европи, особливо тоді, якщо З'єднані Стейти Америки підуть занадто далеко на концесії роззброєння із Совєтським Союзом, на чому, очевидно, потерпить в першу чергу Західня Европа.

КЕРІВНИК МАДЯРСЬКОЇ комуністичної партії Янош Кадар висловив бажання поширити торговельні зв'язки з країнами Европейської економічної спільноти і в тій справі до Брюсселю прибула більша мадярська економічна делеґація, щоб там вести переговори з керівниками ЕЕС. Більше того, делеґацію очолює сам Кадар, який вже відбув зустріч з Жаком Дельором, головою комісії зв'язків з нечленськими державами і членом цієї комісії Віллі Де Клєрком. Під час розмови Кадар запропонував, що Мадярщина нав'яже дипломатичні зв'язки з членськими державами ЕЕС, щоб таким способом улегшити співпрацю і перебороти всякі інші перешкоди, які можуть стояти на шляху до повної співпраці. Економічні спостерігачі підкреслили, що Мадярщина, з усіх сателітних держав Східньої Европи, стоїть економічно найкраще, завдяки мудрій політиці уряду.

АҐЕНТСТВО АССОШІЄЙТЕД Пресс повідомило, що у Швеції, в місцевості Лєрун, зударились два пасажирські поїзди на повному ходу. Покищо АП подає число жертв п'ять забитих і кількадесять поранених осіб, але підкреслює, що жертв в людях напевно було більше, але рятункові команди не змогли подати ще у вівторок, 17-го листопада точних інформацій. Два вагони поїзду загорілись і пожежники не мали змоги рятувати пасажирів з огляду на інтенсивний вогонь.

СХІДНЬОНІМЕЦЬКЕ пресове аґентство АДН повідомило, що від пічатку проголошеної в липні ц.р. амнестії до листопада у Східній Німеччині було звільнено з тюрем 19,960 в'язнів, в тому числі велику кількість політичних противників теперішнього режиму і так званих дисидентів та літераторів, які свого часу протестували проти обмеження свободи режимом Гонекера. Більшість звільнених повернулись до своїх місцевостей, знайшли працю і розпочали нормальне життя. Деяким політичним в'язням дозволено виїхати до Західньої Німеччини, або до західньої частини Берліну.

НЕПРОХАНИЙ ЧОРТИК

При перекладі допису Соні Шереґ під назвою „Концерт для 35-літнього Ювілею УМІ", що поміщений у „Свободі" ч. 219 з 14-го листопада ц.р., при прізвищі проф. Євгенії Чапельської є скорочення „св. п.", що не відповідає, на щастя, дійсності. Перекладачка просить вибачення в професорки й бажає їй ще многих і благих літ. — Ред.

Заповіді...

(Закінчення зі стор. 2)

Союзу Українок Америки, тобто від 1925 року, сталися в цілому світі великі політичні, соціяльні, економічні й технічні зміни. Тому ми мусимо вживати нових засобів й метод, достосованих до сучасного становища — передусім нашого народу; цієї частини, що живе у вільному світі, а з особливою увагою до тих проблем, які торкаються наших земляків в Україні і поза нею на засланні чи в таборах примусової праці. Бож Союз Українок Америки діяв завжди і діє через свої клітини не для себе, а для цілого нашого народу"....

11. Заповідь каже: Будь членом Об'єднання Українських Жінок на еміґрації... Дозволю собі перефразувати її — будь членом Союзу Українок Америки, організації, яка підтримає і поможе тобі сповнити обов'язки української жінки і матері. Праця СУА така багатогранна, що кожна українська жінка, без огляду на знання може знайти для себе зацікавлення, а найважливіше, знайде спільну мову, мову Української Жінки.

12-та заповідь каже: вертаючись на Рідну Землю, верни їй твоїх дітей, свідомих і гідних українців.

Ще не прийшов час повертатися на Рідну Землю, але знаємо, що коли наша молодь побуває з прогулянками в Україні, там дивуються, як діти з Америки так гарно говорять українською мовою. І це є доказом, що українська жінка виконала і далі виконує заповіді, які визначила собі 40 років тому.

Тому, не стіймо осторонь, а присвятім дещо часу для СУА — там потрібно багато рук для корисної праці, і наша громада потребує розсудливости княгині Ольги.

День 27-го листопада є ПЕРШОЮ БОЛЮЧОЮ РІЧНИЦЕЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ мого Найдорожчого МУЖА

бл. п.

Володимира Білозора

З того приводу повідомляємо наших Приятелів і Знайомих, що 26-го листопада 1987 р. (четвер) о год. 7:45 ранку відправлена буде за спокій Його Душі

СВЯТА ЛІТУРГІЯ

в церкві св. Івана Хрестителя в Ньюарку, Н. Дж.

Просимо всіх, що знали Покійного, згадати Його в своїх молитвах.

ЕРІКА — дружина

У 50-ліття подружнього життя Наталії і Петра Войновських

Дорослі діти полковника Петра і Наталії Войновських — інж. Юрій Базилевський з дружиною Оксаною, сестрою Іною Соломон та дітьми влаштували у неділю, 18-го жовтня ц.р., у парафіяльній залі Катедри св. Володимира, 160 Захід, 82-га вулиця в Ню Йорку урочисте відзначення і прийняття з нагоди золотого ювілею — 50-ліття подружнього життя полк. Петра і Наталії Войновських, донька яких Оксана є дружиною інж. Юрія Базилевського і невісткою митрофорного протоєрея о. Володимира Базилевського. О 10-ій годині розпочалася урочиста Літургія, а о 1-ій годині — урочистий молебень на інтенцію ювілятів та їхніх нащадків. З нагоди золотого ювілею митрат о. Володимир виголосив відповідну промову, побажав ювілятам доброго здоров'я та всього добра, а церковний хор тричі проспівав многоліття.

У церковній залі зібралася численна публіка та визначні представники українського громадянства на святочний обід.

Під супровід своїх дітей та ідейних наставників ювіляти увійшли до церковної залі, щиро і тепло зустріті оплесками та співом „Многії літа".

За президіяльним столом усілися ювіляти, їхні дорослі діти, настоятель парафії о. Володимир, о. Іван Ткачук, о. В. Іващук з Байону та голова парафії Іван Куравський з дружиною. Земні дари благословив о. настоятель. Після трапези виступили з теплими привітами і привітаннями: д-р Степан Ворох від довголітніх приятелів; д-р Богдан Шебунчак від Ц У Організації Державного Відродження України та зачитав привітання особисто від Голови ПУН'у, Проводу Українських Націоналістів, Миколи Плав'юка; працівник Пентагону Василь Петрах; д-р Іван Новосівський від Буковинської громади; сотник о. Трущ від вояків ОбВУА; Ольга Кобзяр від друзів з дитинства і юнацтва; сотник Іларіон Поліщук від Світового Об'єднання Українського Резистансу (СВУР); інж. Тарас Дурбак; протоієрей о. В. Іващук; протопресвітер о. Іван Ткачук; інж. Олексій Шевченко від ОДУМ'у, від Парафії — Іван Куравський та Іван Островерхів; особистий приятель Василь Матяш та інші. Провідною червоною ниткою в усіх привітаннях і споминах було підкреслено глибоке ідейне і жертвенне служіння Україні полковника Петра Войновського і його дружини Наталії, вщерть до самовідречення. Служіння найвищому ідеалові — вибороння Української Суверенної Держави, творча діяльність в ОУН з юнацьких років, керівна участь у Визвольному змагові під час Другої світової війни (засновник і провідник Буковинського Куреня). Надійною його опорою і підпорою у цьому змагові була вірна його дружина Наталія, без якої, як полковник урочисто заявив, він не міг би багато доконати. Так само у вільному світі полковник не марнував часу, а багато жертвенно працював на громадського-ідейній ниві.

Сама пані Наталія, з роду Нижанківських, відома спортовка ще зі Львова і талановита малярка. Вона сестра св. п. Богдана Нижанківського, відомого поета-сатирика і гумориста Бабая, добре писала сама і деклярувала вірші, та є активна у Союзі Українок Америки, Відділ у Кергонксоні.

Між привітаннями та наприкінці полковник Петро Войновський кількакратно підкреслював, що він у своєму житті та боротьбі завжди зважував, що його життя насамперед належить Богові, Україні, а потім Родині.

Гарний це звичай ще за життя відзначати родинні та інші визначні річниці. У катедрі св. Володимира кілька років тому було відзначено молебнем і прийняттям 20 супружніх пар, які справляли річниці родинного життя. На цій урочистості о. Герман — первоієрарх французької православної церкви, щиро вітав супружні пари. У катедрі св. Володимира вже стало традицією відзначити родинні урочистості.

Кінцеву молитву вдячности на ювілейному обіді провів протопресвітер о. Іван Ткачук, а зять полковника інж. Юрій Базилевський висловив щиру подяку всім присутнім шанувальникам, що так щиро і тепло додали до радісної атмосфери цього родинного свята і громадського вшанування подружжя Войновських.

П. Байбак

Хто був...

(Закінчення зі стор. 3)

копа для охрищення руського народу.

Хто була та Русь, що в 860 році напала на Царгород і невдовзі після того була охрищена?

М. Грушевський тверд дить, що похід 860 року на Царгород не доконала Київська Русь. Проф. М. Чубатий приписує цей похід Тьмутороканові, але тьмутороканці не були в силі перевести такий великий похід. Крім того, хто міг християнізувати в той час Тьмуторокань, коли Кирило і Методій були тоді на Великій Мораві?

Деякі дослідники (наприклад, Є. Голубинський), вважають, що „руси" — це було якесь українське плем'я, що жило на березі Чорного моря і Дунаю. Наш дослідник Степан Пап думає, що це було наше історичне Закарпаття (Потиська Русь), може підтримане українськими племенами тиверцями і уличами. Українські і чужі історики намагаються вияснити це питання, але, не знаючи історії історичного Закарпаття, зробили нереальні здогади.

Які маємо докази того, що напад на Царгород був доконаний історичним Закарпаттям? •

1. Ані одно історичне джерело не згадує, що цей напад був зроблений Київською Руссю, бо вона християнізувалася лише 125 років після того.

2. На Закарпатті є переказ про напад закарпатців на Царгород: • •

Покуймо собі мідяні човна,
Мідяні човна, золоті весла.
Ой, пустимося на Тихий Дунай,
Долів Дунаєм під Царгород

Цей напад за переказом міг відбутися лише в 860 році, во в 896 році мадяри напали на Закарпаття, перейшли Верецьке провалля, здобули фортецю над Латорицею — Мукачів, фортецю Ужгород, вбили закарпатського князя Лаборця та вкінці по важких боях здобули фортецю Земплин, втративши вождя Алма, якого закарпатці вбили та пішли за Дунай... Це народне передання потверджує теж мадярський Анонім в хроніці „Геста Гунгарорум" на писанис 1147-1152 роках. Його автором є нотар мадярського короля Бейли II, протоєрей Петро. Тому ці твердження приймаються як історична дійсність. Відтак мадярські історики, а за ними і чужі, а навіть українські, відкинули дані Аноніма як неправдиві. Тим самим відкинули і закарпатський переказ.

Наш земляк Степан Пап зайнявся вияснениям цього питання. Археологам пощастило знайти гріб Алма біля Земплину і так доказано, що закарпатський переказ про прихід мадярів і боротьбу, яку українці Закарпаття під проводом князя Лаборця з ними провадили в обороні своєї свободи й незалежности, і про вбивство вождя Алма, є історичною правдою •. На цій самій основі переказ про напад на Царгород 860 року треба вважати правдивим.

3. Переказ Закарпаття говорить також про те, що християнство на Закарпатті існує від часів Кирила і Методія, з 863 року. Це сталося коли обидва слов'янські апостоли зупинилися на Закарпатті, ідучи до Великої Морави.

4. Кирило і Методій, проходячи історичним Закарпаттям, в розмові довідалися про недавно виконаний напад на Царгород і здивовано спитали: „Так це ви ота Русь, що так жорстоко напала на Царгород? І відтоді звали історичне Закарпаття Руссю. Та назва залишилася. Її прийняло українське населення історичного Закарпаття. Та назва ввійшла в історію, бо після того називають „Руссю", „русинами" населення історичного Закарпаття всі тодішні документи, навіть папські грамоти.

Мадярські історики ширили погляди, що Потисся було в періоді приходу мадярів незаселеною пустелею, і тому не-мадяри в Мадярщині є пізнішими пришельцями, яких мадяри прийняли. Ці погляди в свій час поширювали мадярські вчені в працях, написаних по-німецьки, і тим вплинули на різних вчених інших народів, які прийняли цей погляд за дійсність. А це все неправда! В Потиссі були слов'яни, які мали вже за собою довгу дорогу свого історичного розвитку. Уже наша „Повість Временних Літ" під роком 898 подає, що мадяри, перейшовши Карпати, зустрінули там слов'ян і волохів. Навіть мадярська хроніка Аноніма говорить, що Потисся було заселене слов'янами і згадує князівство Лаборця. Коли мадярські вчені побачили, що їхні погляди виявлені як неправдиві, вони почали доказувати, що в періоді віднайдення мадярами батьківщини, теперішньої Мадярщини, там жили в основному слов'янські народи. Прийшовши з півночі і зі сходу, мадяри заволоділи тією територією без особливого спротиву.

Тоді мадяри вирішили відкинути Аноніма, називаючи все леґендою, видуманою Анонімом. Але наука потвердила правдивість як руського літописця, так і Аноніма, а також закарпатського переказу про князя Лаборця. Про це Степан Пап пише так: „Князь Лаборець, останній закарпатсько-український князь перед приходом мадярів, писемно вперше згадується в мадярській хроніці Ґеста Гунґарорум. Що торкається Закарпаття, хроніка подає події приходу і переходу мадярів через Закарпаття в 896 р., оповідає про бій князя Лаборця з мадярами на річці Свіржава, над якою князь Лаборець згинув, і яку від його імени названо Лаборець".

В 1896 році мадяри прославляли тисячоліття завоювання території Мадярщини. За закарпатських українців, яким тоді мадяри збиралися співати „вічную пам'ять", відізвалися галицькі українці під проводом Івана Франка відомим історичним протестом „І ми в Европі". Тоді марядські історики почали ширити „доброту мадярів", твердячи, що мадяри ввійшли на територію Закарпаття без бою і насилля. В тій ситуації став до наукової боротьби закарпатський історик д-р Василь Гаджеґа і доказав, що Закарпаття було залюднене та що було мадярським мечем і силою захоплене. Доказав це вислідом археологічних розкопок, браком мадярських назв та українськими назвами, які перебрали мадяри.

Кінець ширення мадярами неправди про захоплення Закарпаття поклав словацький археолог проф. Войтєх Будинські-Кричка в 1965 році. Він відкрив біля словацького міста Требішова могили, в одній з яких був похований мадярський вождь Алма, що згинув в 896 році у боротьбі з князем Лаборцем. Археологи датують цей гріб на переломі IX і X століття •.

Археологічне відкриття проф. Войтєха Будинського-Крички зворушило також мадярських археологів і вони ствердили, що знайдений гріб — це гріб Алма, вождя мадярських частин, які в 896 році переходили Закарпаттям. В цьому погодилися всі мадярські вчені. Було на це багато доказів. Так закінчилася боротьба на полі науки за історичність князя Лаборця. Тепер князь Лаборець вважається історичною постаттю, повністю наукою доказаною.

• Степан Пап „Князь Лаборець" Ню Йорк, 1978.

•• В. Пачовський „Історія Закарпаття", Мюнхен, 1946.